

British Embassy
Bucharest

CONSIMȚĂMÂNT PRIN JOCURI SERIOASE (E-CONSENT)

Finanțat de
The Government of the United Kingdom of Great
Britain and Northern Ireland
acting through
the Foreign, Commonwealth & Development Office

British Embassy
Bucharest

Cuprins

Importanța consimțământului sexual	4
1. Aspecte generale legate de consimțământul sexual.....	4
2. Ce spun studiile și cercetările despre consimțământ?	7
3. Constituirea unei culturi a consimțământului.....	10
4. Cele patru categorii de consimțământ	11
5. Cum să dezvoltați abilitățile de consimțământ sexual la adolescenți?	15
6. Importanța consimțământului în relații	18
6.1 La ce se referă conceptul de „consimțământ” în relațiile sexuale?	19
6.2 Nuditate în imagini și consimțământ.....	20
6.3 Cum poate fi oferit sau solicitat consimțământul într-un mod prudent?	22
6.4 Când este recomandat ca activitatea sexuală să fie întreruptă?	23
6.5 Aspecte de care o persoană trebuie să fie conștientă atunci când oferă sau cere consimțământul	23
7. Abordarea consimțământului din perspectiva relațiilor sănătoase și nesănătoase.....	25
7.1 Percepții societale bazate pe gen și cultural.....	27
8. Consecințele negative ale limitării consimțământului	28
8.1 Care sunt situațiile posibile în care o persoană recurge la pasivitate în detrimentul consimțământului liber și clar exprimat?	29
8.2 Vulnerabilitatea și solicitarea consimțământului.....	29
8.3 Pericolele consimțământului forțat	30
8.4 Comunicarea cu persoanele victime ale agresiunii sexuale.....	31
8.5 A învăța să spunem NU/ sau să acceptăm un NU.....	31
8.6 A auzi un ”nu” poate răni	32
8.7 Utilitatea răspunsului de susținere	33
8.8 Abordarea discuțiilor privind consimțământul în cadrul familiei	34
Studii asupra agresiunii sexuale. Agresori și victime.	38
Abordări ale victimizării sexuale.....	38

British Embassy
Bucharest

1. Introducere	38
2. Definiții.....	39
3. Modele de intervenție.....	42
4. Profilul psihologic al femeilor care abuzează sexual	44
5. Efecte.....	47
6. Profilul victimei.....	49
Referințe.....	52

British Embassy
Bucharest

Importanța consimțământului sexual

1. Aspecte generale legate de consimțământul sexual

În scopul diminuării și ulterior eliminării neînțelegerilor asupra conceptului de consimțământ, a definirii lui și a modalităților de aplicare în contexte de viață reale, Williamson, Bayly și colaboratorii (2023) menționează importanța creării unor oportunități de educație a tinerilor din perspectiva consimțământului, dar și adoptarea unor norme socio-culturale.

La nivel general conceptul de consimțământ se referă la permisiunea pentru a se întâmpla ceva - o acțiune/ un eveniment sau agrearea ideii de a face ceva. Consimțământul se referă la medierea tuturor formelor de contact interpersonal, de la aspectele medicale la exprimarea afecțiunii și la accesarea de către guverne a datelor personale sau dreptul la proprietatea privată.

În continuare vor fi prezentate aspecte referitoare la importanța consimțământului în relaționări de tip intim, respectiv la modalitățile de oferire și solicitare a acestuia în relații cu caracter sexual.

Din perspectiva consimțământului în relațiile sexuale există trei căi de acțiune care au în vedere sentimente, comunicare și percepții (Muehlenhard et al., 2016 citat în Willis, Murray & Jozkowski, 2021). Această examinare conduce la următoarele trei caracteristici unice ale consimțământului sexual:

1. Poate fi descrisă ca dorința unei persoane de a face sex cu o altă persoană la nivel interior (Jozkowski, Sanders et al., 2014 citat în Willis, Murray & Jozkowski, 2021);
2. Nevoia de a interacționa sexual cu un alt individ;
3. Percepția indicatorilor care indică faptul că o persoană este pregătită pentru angajament sexual formează și baza consimțământului sexual (Willis, Murray & Jozkowski, 2021).

În acord cu definiția elaborată de Gerberg & Dunn (2014) consimțământul (sexual) se referă la acordul afirmativ, neechivoc și voluntar al unei persoane de a se angaja într-o activitate sexuală. Acesta poate fi demonstrat prin intermediul cuvintelor sau acțiunilor înțelese de comun acord care evidențiază în mod explicit disponibilitatea de implicare în actul sexual.

British Embassy
Bucharest

Conform programului "Campus Advocacy, Resources & Education (CARE, n.d.) elaborat de Universitatea din California există mai multe tipuri de consimțământ după cum urmează:

Informat - Consimțământul este o alegere clară, afirmativă și intenționată făcută de fiecare parte de a participa la o acțiune care a fost convenită de comun acord.

Voluntar - Consimțământul este participarea liberă și afirmativă la o acțiune sau declarația de intenție de a se angaja într-o activitate. Forța, amenințările sau intimidarea nu sunt niciodată folosite pentru a obține consimțământul autentic. Consimțământul nu implică tăcere.

Revocabil – Un singur consimțământ nu constituie consimțământ pentru acțiuni ulterioare. Consimțământul poate fi acordat sau reținut în orice moment. Orice lucru făcut după revocarea consimțământului trebuie să se încheie imediat.

Verbal - Consimțământul poate fi exprimat verbal. Cea mai sigură și clară formă de permisiune este aceasta. Afirmațiile verbale de acord includ „Da”, „Sună cu adevărat minunat” și „Este uimitor”.

Non-verbal - Consimțământul poate fi exprimat și nonverbal. Există metode nonverbale pentru a comunica o dorință puternică de a participa la o activitate. Acordarea consimțământului nonverbal poate fi demonstrată dând din cap în acord sau făcând contact vizual. Dar este esențial să rețineți că limbajul corpului fiecăruia este unic, așa că a depinde doar de el poate fi ocazional supărător. Consimțământul nu este niciodată considerat de la sine înțeles în absența unui protest vocal sau fizic. Tăcerea, inactivitatea sau absența opoziției nu pot fi considerate ca implicând consimțământ.

Entuziast - Pur și simplu spus, căutarea unui „da” mai degrabă decât a unui „nu” este ceea ce presupune consimțământul pasional. Atât semnele verbale, cât și cele nonverbale, cum ar fi zâmbetul, păstrarea contactului vizual și încuviințarea din cap, pot fi folosite pentru a transmite aprobare entuziastă.

Definirea corectă a consimțământului poate avea un caracter preventiv asupra comportamentelor delictive care sunt specifice agresiunilor sexuale, abuzului domestic, traficului sexual sau negarea drepturilor altor persoane.

British Embassy
Bucharest

Două categorii pot fi folosite pentru operaționalizarea consimțământului: experiența internă, care se referă la alegeri și emoții și comunicarea exterioară, care este reprezentată de semne verbale și non-verbale. Obținerea consimțământului extern se încadrează în una dintre cele patru categorii de comunicare activă:

1. Semnale verbale directe în care subiectul își exprimă interesul explicit pentru a face sex;
2. Semnale nonverbale clar vizibile care sunt folosite pentru a exprima dorința în activități sexuale prin limbajul sexual al corpului. Această zonă acoperă flirtul și preludiul;
3. Indicii verbale subtile care indică dorința de a face activități sexuale prin folosirea unui limbaj sau întrebări specializate pentru sex;
4. Apropierea fizică de cineva sau realizarea unui contact fizic mai mare cu acesta într-o manieră indirectă (Hickman & Muehlenhard 1999; Jozkowski, 2011 citat în McKenna, Roemer & Orsillor, 2021).

Potrivit Lang (2022) scopul consimțământului este de a preveni întâlnirile sexuale neplăcute care pot duce la traume sau probleme care durează toată viața. O persoană se poate distra, poate progresa personal și poate suferi mai puțin atunci când există permisiunea dată și exprimată în mod explicit.

Serviciul Crown Prosecution subliniază două mituri comune despre consimțământul în relațiile sexuale

1. Îmbrăcămintea unei persoane, oricât de sumară este, reprezintă o formă de consimțământ pentru implicarea într-o activitate sexuală.
2. Cele mai multe cazuri de angajare în activitate sexuală fără consimțământ apar între persoane care se cunosc.

Definiții terminologice corelate utile :

- Agresiunea sexuală este actul de a atinge fizic pe cineva fără consimțământul acelei persoane.
- Hărțuirea sexuală se referă la remarci sau acțiuni jignitoare cu caracter sexual care au un impact negativ asupra angajării, studiului sau condițiilor de viață ale unei persoane sau au un efect negativ asupra victimei.

British Embassy
Bucharest

- Urmărirea reprezintă spionarea sau contactarea în mod persistent a unei persoane (fizic sau online) într-un mod care îl face să se simtă speriat sau amenințat.
- Voyeurism: observarea, fotografierea sau înregistrarea cuiva pentru sex fără permisiunea acestuia într-un loc în care există o așteptare rezonabilă de confidențialitate.
- Transmiterea sau partajarea fotografiilor cu caracter sexual explicit cu o altă persoană fără consimțământul acesteia include trimiterea sau partajarea de imagini (fotografii sau filme) cu caracter sexual explicit cu o altă persoană fără consimțământul acesteia.
- Expunerea indecentă este atunci când o persoană își face corpul vizibil pentru o altă persoană pentru sex fără consimțământul acelei persoane.
- Stealthing: îndepărtarea prezervativului fără permisiune înainte sau în timpul activității sexuale.

2. Ce spun studiile și cercetările despre consimțământ?

În cercetările privind consimțământul sexual s-a demonstrat că **principalele emoții/sentimente și reacții** asociate cu acordarea consimțământului în relațiile sexuale sunt următoarele:

- răspunsul fizic;
- siguranță/confort
- excitare
- acord/dorință și
- pregătire (Jozkowski, Sanders et al., 2014 citat în Willis, Murray & Jozkowski, 2021).

Indiciile utilizate pentru a determina preferințele partenerului sunt legate de gen. Drept urmare, bărbații caută indicii nonverbale din relațiile lor, în timp ce femeile se bazează de obicei pe indicii verbale pentru a percepe permisiunea (Jozkowski, Peterson și colab., 2014 citat în Willis, Murray și Jozkowski, 2021). Berkowitz (2001) afirmă că pentru a evita constrângerea în relațiile sexuale, indiciile verbale sunt importante. Astfel, comunicarea liberă, deschisă din partea ambilor parteneri, dar mai ales din partea celui care inițiază actul sexual, contribuie la participarea voluntară a ambelor persoane.

British Embassy
Bucharest

Wills & Jozkowski (2019) citați în Tiffany, Jozkowski et al., (2022) afirmă că, întrucât durata relației dintre parteneri este mai lungă, exprimarea consimțământului se bazează pe o înțelegere tacită, având în vedere sentimentele romantice ale partenerilor, folosindu-se comportamente de rutină care indică dorința de a se angaja în activitate sexuală și o comunicare mai puțin activă a consimțământului.

Humphreys (2007) a remarcat în cercetările privind percepțiile asupra consimțământului sexual că istoricul relațiilor influențează nevoia de consimțământ explicit în relațiile sexuale. Astfel, în cazul cuplurilor care au o relație de lungă durată și implicit experimentate din punct de vedere sexual, acțiunile partenerilor au fost percepute ca fiind mai clare în exprimarea intențiilor sexuale, acceptabile și consensuale, fără să fie nevoie de consimțământ verbal explicit. Nu același lucru este valabil și pentru relațiile pe termen scurt, în care cei doi parteneri pot interpreta greșit intențiile celuilalt, necesitând consimțământ verbal explicit pentru a se angaja în activități sexuale.

Hardesty, Young și colab. (2022) au demonstrat într-un studiu al comportamentelor sexuale utilizate în exprimarea consimțământului că tinerii folosesc predominant comunicarea ambiguă în detrimentul comunicării clare atunci când sunt într-o interacțiune sexuală, crezând că acest lucru are mai multe beneficii sociale. În acest caz cresc șansele de interpretare greșită a comportamentului verbal sau non-verbal care poate duce la agresiune sexuală.

În urma cercetărilor privind dimensiunile sociale ale consimțământului sexual, Hirsch, Khan și colab. (2019) au demonstrat că este necesară promovarea relațiilor sexuale consensuale pentru a preveni agresiunea.

Multe colegii au început să depună eforturi pentru a obține consimțământul. Este posibilă creșterea gradului de conștientizare cu privire la agresiunea sexuală la colegiu și problemele conexe cu ajutorul campaniilor creative care folosesc expresii și imagini captivante (Thomas, Sorenson, Joshi, 2016).

Unele persoane experimentează dificultăți în acceptarea consimțământului. În conformitate cu definiția legală a acelei jurisdicții a vârstei consimțământului sexual, minorii sub acea vârstă sunt considerați incapabili să ofere acțiuni sexuale cu permisiunea lor informată. În plus, persoanele cu demență sau alte infirmități s-ar putea să nu-și poată oferi permisiunea pentru activitatea sexuală, chiar și cu soțul lor (Belluck, 2015).

Atunci când ambii indivizi își exprimă în mod clar permisiunea de a conduce sexual prin comunicare verbală fără ambiguitate sau indicații sau gesturi nonverbale, se face referire la consimțământ afirmativ (da cu entuziasm) (Gilbert, 2018; deFur & deFur, 2016). Toate părțile

British Embassy
Bucharest

trebuie să participe și să interacționeze una cu cealaltă. Potrivit studiilor, consimțământul este o „decizie afirmativă, clară și deliberată a fiecărei persoane de a participa la o activitate sexuală care este convenită de comun acord”. Im, et al. (2021); McMains (2022); Burton et al. (2023) susțin această abordare. Conform studiului anterior (Humphreys & Herold, 2003), studenții au avut de obicei sentimente negative cu privire la cerințele instituționale de consimțământ afirmativ, invocând preocupări cu privire la legitimitatea și aplicabilitatea acestor reguli obligatorii. Prin definiție, o persoană care este beată, inconștientă sau doarme nu poate oferi consimțământ afirmativ.

Conceptul de consimțământ sexual a suferit o schimbare semnificativă în ultimii ani, îndepărtându-se de la cadrul tradițional „nu înseamnă nu” către o abordare mai proactivă și mai afirmativă cunoscută sub numele de „da înseamnă da”. Această schimbare de perspectivă a fost determinată de recunoașterea limitărilor și a potențialelor daune ale cadrului „nu înseamnă nu”, care a fost criticat pentru că pune povara rezistenței avansurilor sexuale nedorite asupra indivizilor, mai degrabă decât pentru obținerea consimțământului explicit și entuziast (Foster, 2018).

Noi modele de consimțământ sexual au fost lansate de la sfârșitul anilor 1990. „Da implică da” și „acceptarea voluntară a ceea ce este făcut sau sfătuit de către altul; permisiunea; acordul în concept sau atitudine”, în special, sunt exemple de limbaj afirmativ care pare să fie folosit (Hall, 1998). Hickman și Muehlenhard susțin că exprimarea nerestricționată a sentimentului dorinței de a se angaja în activitate sexuală ar trebui să constituie consimțământ (Hickman & Muehlenhard, 1999). Cu toate acestea, consimțământul afirmativ poate avea limitări, deoarece abordarea „da înseamnă da” sau „nu înseamnă nu” nu ține întotdeauna cont de circumstanțele personale care stau la baza permisiunii (Roffee, 2015).

Abordarea „da înseamnă da” sau pozitivă, pe de altă parte, pune accent pe necesitatea de a obține un acord clar dinainte și în timpul oricărei activități sexuale. Acest cadru plasează responsabilitatea obținerii consimțământului asupra individului care inițiază activitatea sexuală, mai degrabă decât să se bazeze pe absența rezistenței ca un indiciu al consimțământului (Foster, 2018). Această abordare a fost înrădăcinată în recunoașterea faptului că indivizii, în special cei care aparțin unor grupuri marginalizate sau femei, se pot simți presați să se conformeze avansurilor sexuale chiar și atunci când nu doresc și că lipsa „nu” nu echivalează întotdeauna cu un „da” (Foster, 2018).

Pe lângă transferarea sarcinii obținerii consimțământului către persoana care inițiază activitatea sexuală, conceptul de consimțământ afirmativ subliniază, de asemenea, importanța consimțământului continuu și activ. Aceasta înseamnă recunoașterea faptului că indivizii au

British Embassy
Bucharest

dreptul de a-și regândi sau de a renegocia granițele în orice moment al unei întâlniri sexuale, respectiv consimțământul trebuie căutat și oferit continuu (Foster, 2018). Această abordare ajută la crearea unei culturi în care indivizii se simt împuterniciți să-și afirme propriile limite și în care toate întâlnirile sexuale se bazează pe respect și înțelegere reciprocă.

Se poate concluziona că abordarea consimțământului afirmativ pentru consimțământul sexual are în vedere înțelegerea bazată pe dovezi a comportamentului uman, oferă o înțelegere mai realistă a interacțiunilor sexuale umane și se aliniază cu atitudinile societății contemporane față de relațiile sexuale, în care este important respectul reciproc fiind evidențiat consimțământul voluntar.

3. Constituirea unei culturi a consimțământului

Fie că este vorba de partajarea unei fotografii cu prietenii tăi pe rețelele sociale, de folosirea proprietății altcuiva sau într-un context sexual, cu toții căutăm consimțământul de mai multe ori pe zi. Conceptul de consimțământ ar trebui să fie simplu: întreabă, apoi respectă răspunsul care ți se oferă. Cu toate acestea, oamenii deseori extind adevăratul sens de a cere permisiunea și încadrează subiectul într-o zonă gri în care consimțământul este alb sau negru. Când cineva spune nu, asta nu înseamnă „convinge-mă”.

Privit dintr-o perspectivă axată pe compasiune și empatie, scopul consimțământului sau al permisiunii este de a asigura confortul celor implicați și de a nu provoca niciodată rău, mai degrabă decât de a vedea consimțământul ca o obligație.

În timp ce consimțământul este un termen liber, fiind utilizat pe scară largă în mijlocul diverselor conversații și activități, accentul specific este acordat prin concentrarea asupra importanței construirii și promovării unei culturi a consimțământului în legătură cu consimțământul sexual.

Cultura consimțământului este un obicei care normalizează solicitarea consimțământului celorlalți, recunoașterea răspunsului lor, abținerea de a încerca să-i convingă de o concluzie ulterioară și respectarea celorlalți pe tot parcursul procesului. Pentru cei mai mulți, ideea culturii consimțământului este simplă și o normă societală „dată”, deoarece am cerut permisiunea încă de când eram mici. Cu toate acestea, pentru cei care nu reușesc să înțeleagă nevoia extremă de consimțământ, mai ales în cele mai vulnerabile situații, repercusiunile sunt dincolo de cuvinte.

Construirea culturii consimțământului este un proces, deoarece subiectul poate fi văzut ca unul sensibil. Cu toate acestea, cele mai importante lucruri sunt adesea cel mai greu de spus, iar

British Embassy
Bucharest

cele mai dificile sau „incomode” conversații duc la cele mai productive forme de creștere. Când ne uităm la problema agresiunii sexuale, statisticile sunt terifiante.

Potrivit datelor fundației World Vision România, în ultimii trei ani, peste 2.000 de copii, din toată țara, au fost abuzați sexual. Anual, numărul minorilor violați crește și el cu o cincime. Și tentativele de viol au crescut cu 60% - de la 93 de minori agresați sexual în urmă cu trei ani la 138 de minori anul trecut. În fiecare zi, în România, un copil este violat sau agresat sexual. O dată la trei zile, un copil devine victimă a traficului de persoane, iar altul este ținta pornografiei infantile (sursa: <https://stirileprotv.ro/stiri/socant/un-copil-este-violat-in-fiecare-zi - in-Romania-statistici-socante-si-in-pornografia-infantil.html>).

4. Cele patru categorii de consimțământ

O persoană își dă consimțământul atunci când își acceptă în mod liber propunerea sau cererile de la o altă persoană. Consimțământul poate semnifica lucruri diferite în funcție de contextul în care este utilizat.

Predarea consimțământului ca dimensiune a educației sexuale cuprinzătoare este avantajoasă, potrivit organizațiilor și proiectelor Națiunilor Unite în domeniu (Orientări tehnice internaționale privind educația sexuală, UNESCO).

O declarație clară și lipsită de ambiguitate, mai degrabă decât una implicită, este o expresie a consimțământului. Poate fi comunicat vocal, în scris sau nonverbal, cum ar fi cu un gest clar, cum ar fi o încuviințare din cap. Dacă o parte contestă faptul că a fost acordată permisiunea expresă nescrisă, aceasta poate fi contestată dacă nu poate fi verificată de martori sau de o înregistrare audio sau video.

Este posibil să se deducă permisiunea cuiva din acțiunile sale, faptele și circumstanțele din jurul unui anumit scenariu sau, în anumite situații, prin tăcerea sau inactivitatea sa. Exemplele includ participanții la un sport de contact care consimțesc în mod explicit la contactul fizic sau inițiază în mod explicit un comportament sexual.

Un factor de decizie poate încerca să prognozeze alegerea pe care ar fi făcut-o o persoană incompetentă dacă ar fi avut abilitățile relevante datorită conceptului de judecată substituită, cunoscut și sub numele de consimțământ substituit (Garner, 2011). O noțiune juridică cunoscută sub numele de consimțământ prealabil se referă la o potențială justificare sau apărare împotriva vinovăției civile sau penale. Ca urmare a comportamentului relevant care a fost efectuat cu acordul

British Embassy
Bucharest

și conștientizarea reclamantului sau „victimei”, pârâții consideră în susținerea acestei apărări că nu ar trebui să fie trași la răspundere pentru un delict sau infracțiune.

Definiția comună a consimțământului este permisiunea acordată în mod liber de a participa la un comportament sexual fără a fi presat, intimidat sau expus la abuzuri de „încredere, putere sau autoritate”. În plus, consimțământul poate fi revocat în orice moment (OSCE, 2014).

Consimțământul are un rol cheie în toate fațetele vieții noastre de zi cu zi, indiferent de statutul nostru, nu numai în relațiile intime, sexuale și nu doar în rândul studenților. La locul de muncă și la clasă, în interacțiunile de afaceri și sociale, precum și între partenerii intimi și membrii familiei, consimțământul este esențial. Pentru că, practic, a-ți oferi cuiva consimțământul implică respectarea individualității și a demnității acestuia. Și în timp ce diferite reglementări și legi controlează consimțământul sexual, consimțământul în general este esențial pentru interacțiunile respectuoase și echitabile de toate tipurile.

Totodată putem afirma că consimțământul se aplică întâlnirilor sexuale și fizice, precum și parteneriatelor psihologice personale. Având în vedere cum să susținem dreptul individului la autonomie și autodeterminare, putem exercita consimțământul într-o varietate de contexte. Iată câteva exemple:

- Spațiul personal, contactul fizic (cum ar fi strângerea de mână sau îmbrățișarea), locația și mobilitatea în mediul fizic (de exemplu, unde să stai într-o sală de clasă sau într-o sală de ședințe);
- Domeniul social: identitate socială individuală (cum ar fi identitatea și expresia de gen), interacțiuni sociale, subiecte de discuție);
- Domeniul emoțional: validarea sentimentelor sau a reacțiilor emoționale ale unei persoane luând în considerare capacitățile emoționale individuale ale altora;
- Domenii academice și profesionale: libertatea de exprimare, integritatea academică;
- Lumea virtuală: partajarea online de informații sau fotografii private, capacitatea de a activa sau dezactiva videoclipuri și disponibilitatea instrumentelor de comunicare online.

În plus, trebuie să fim conștienți de efectul pe care îl au locația socială, naționalitatea, capacitatea, identitatea și expresia de gen, orientarea sexuală și clasa asupra modului în care oamenii și comunitățile caută sau oferă consimțământul. Nu tuturor oamenilor li se oferă aceeași capacitate de a-și exercita consimțământul în moduri care să le promoveze autonomia și demnitatea în climatul nostru sociopolitic.

Vom găsi noi posibilități de a-și exercita consimțământul care depășesc interacțiunile intime sau sexuale dacă adoptăm o abordare holistică a acestuia, care este sensibilă la aceste

British Embassy
Bucharest

nedreptăți societale. De asemenea, putem lua măsuri pentru a include consimțământul în practicile, politicile și procedurile noastre. Consimțământul trebuie să fie esențial pentru relațiile și interacțiunile umane, precum și pentru comunități și sisteme, pentru a stabili cu adevărat o cultură a consimțământului în locurile de muncă, sălile de clasă și instituțiile noastre.

Vă oferim câteva situații ipotetice și sugestii despre cum să exersați consimțământul în mod holistic în diverse contexte și relații în secțiunea care urmează.

Iată câteva idei suplimentare pentru utilizarea consimțământului la locul de muncă:

- Dacă aveți personal sub supravegherea dumneavoastră, aflați dacă aceștia au capacitatea de a-și asuma sarcini suplimentare sau de a participa în comitete. Lucrați cu angajatul pentru a determina ce trebuie schimbat, astfel încât să fie capabil să-și asume noua sarcină sau proiect, dacă este necesar.

- Aflați cum le place colegilor să li se adreseze. De exemplu, întrebați-vă cu privire la pronumele personale preferate.

- Încercați tot posibilul să pronunțați corect numele colegilor. Lasăți deoparte neliniștea personală dacă nu ești sigur și roagă-le să-și spună numele pentru a putea înțelege.

- Întrebați colegii despre limitele lor personale și profesionale.

- Participați la luarea deciziilor în grup și includeți colegii și părțile interesate în etapele de planificare.

- Fiți respectuos cu diferitele talente ale colegilor. Colegii ar trebui încurajați să facă sarcini într-un mod care să le folosească cel mai bine abilitățile.

- Fiți atenți la confidențialitatea colegilor abținându-vă de la dezvăluirea informațiilor care au fost date în mod confidențial sau despre care bănuiriți că ar putea fi delicate sau private.

Iată câteva alte idei pentru predarea consimțământului în cursurile dvs.:

- Înainte de a oferi sfaturi sau comentarii, întrebați-vă despre interesul celeilalte persoane de a vă auzi perspectiva. A da sfaturi sau comentarii în mod neașteptat poate provoca neînțelegeri, chiar dacă a ajuta oamenii poate fi un lucru pozitiv. Încercați să spuneți: „Am câteva idei. Aș putea să vi le dau?”

- Când lucrați la un proiect colectiv, solicitați limitele altor participanți. Aflați de la colegii dvs. de grup ce ore sunt potrivite pentru comunicare sau pe ce platformă se simt cel mai în largul lor.

British Embassy
Bucharest

- Aflați metoda preferată de a vă adresa elevilor. De exemplu, întrebați numele după care ar dori să le adresați.
- Încorporați principiile universale de design în crearea și livrarea cursurilor. Oferiți studenților cât mai multe opțiuni despre materialul cursului și despre modul în care își dovedesc înțelegerea.
- Folosiți notele de conținut în planurile de lecție, programele, temele și prelegerile dvs. dacă predăți subiecte potențial dificile, cum ar fi violența sexuală, traume, sinucidere sau abuz de droguri, astfel încât studenții să se poată pregăti.
- Înainte de a dezvălui detaliile personale sau situația unui student către alte persoane sau departamente, asigurați-vă că aveți acordul studentului. De exemplu, vorbiți cu studentul și întrebați-l despre bunăstarea lui dacă sunteți îngrijorat de sănătatea sa mintală. Oferiți ajutor pertinent dacă menționează că se confruntă cu probleme.

Iată câteva recomandări suplimentare pentru utilizarea consimțământului în relații:

- Aflați de la prieteni cum le place să comunice (de exemplu, prin text, telefon sau Facetime), cât de repede anticipează răspunsurile și dacă există anumite perioade ale zilei în care au nevoie de timp singuri.
- Înainte de a face poză cuiva, obțineți permisiunea acestuia, mai ales dacă fotografia va fi partajată altora sau postată pe rețelele sociale.
- Înainte de a părăsi locuința, mai ales când faceți parte dintr-un grup, întrebați despre stabilitatea financiară a celui alt. Nu presupuneți că toată lumea își permite să ia parte la activitățile planificate.
- Înainte de a prezenta pe cineva unei noi cunoștințe sau de a cere un prieten să iasă, obțineți aprobarea acestuia.
- Puneți restricții asupra tipurilor de informații private pe care le permiteți altora să le acceseze.

Iată câteva alte sfaturi pentru utilizarea consimțământului sexual:

- Solicitați acordul pentru activitatea sexuală, indiferent dacă aceasta a avut loc anterior sau nu.
- Verificați din timp a cuvintelor, expresiilor și terminologiei asupra cărora ambele părți au convenit și recunoașteți faptul că limitele se pot modifica.

British Embassy
Bucharest

- Înainte de a vă implica în activitate sexuală, discutați despre tehnicile sexuale sigure cu partenerul dumneavoastră.
- Verificați limbajul corpului partenerului și întrebați-l cum se simte.
- Încurajați-l pe partener să folosească o expresie sigură atunci când se angajează în activitatea sexuală, dar și a unei expresii prin care să indice când se simte inconfortabil și dorește să se oprească.
- Dacă este posibil, discutați cu cealaltă persoană după sex despre modul în care v-ați simțit amândoi, ce v-a plăcut, ce poate fi îmbunătățit.

Alte recomandări pentru demonstrarea permisiunii și respectarea limitelor în diferite situații familiale includ:

- A avea o discuție deschisă despre așteptările fiecărei persoane cu privire la chestiuni precum accesul la spațiul privat/personal (de exemplu, toalete sau dormitoare) sau informații (conturi bancare, parole, conturi de e-mail), mesaje text)

Dreptul copiilor la autonomie corporală ar trebui încurajat și respectat. De exemplu, decizia unui copil mic de a refuza să îmbrățișeze o anumită rudă ar trebui respectată. Toți membrii familiei sau partenerii ar trebui să fie incluși în deciziile semnificative care îi vor afecta. Toată lumea are nevoie de timp personal sau de timp departe de familie sau relație. Trebuie stabilite limite cu privire la tipurile de informații sau povești cu caracter personal care sunt acceptabile pentru a le împărtăși altora.

5. Cum să dezvoltați abilitățile de consimțământ sexual la adolescenți?

Abilitatea de a naviga și de a înțelege în mod eficient conceptul de consimțământ sexual este o competență esențială pentru indivizi de toate vârstele, dar în special pentru adolescenți, pe măsură ce navighează în complexitatea formării relațiilor sexuale. Pentru a aplica cu succes consimțământul sexual, adolescenții ar trebui să dezvolte o serie de abilități și competențe cheie.

Comunicarea eficientă este de o importanță capitală în aplicarea consimțământului sexual. Adolescenții ar trebui să fie capabili să-și exprime clar propriile dorințe și limite, precum și să asculte și să respecte în mod activ dorințele și limitele partenerilor lor. Această abilitate este crucială în construirea încrederii și a respectului în relațiile sexuale și în crearea unui mediu în care poate avea loc o comunicare deschisă și sinceră.

British Embassy
Bucharest

O altă abilitate importantă pentru aplicarea cu succes a consimțământului sexual are în vedere **recunoașterea și înțelegerea dezechilibrelor de putere** din cadrul relațiilor. Aceasta include impactul unor factori precum genul, rasa, orientarea sexuală și alte forme de identitate socială asupra experiențelor sexuale. Adolescenții ar trebui să poată traversa aceste dezechilibre de putere pentru a asigura o abordare corectă și respectuoasă a consimțământului sexual.

Empatia și luarea de perspectivă sunt, de asemenea, abilități cruciale în înțelegerea și aplicarea consimțământului sexual. Adolescenții ar trebui să fie capabili să înțeleagă și să respecte sentimentele, nevoile și perspectivele partenerilor lor pentru a comunica și a negocia mai bine condițiile experiențelor lor sexuale. În plus, capacitatea de a te pune în pielea altora poate duce la experiențe sexuale mai plăcute și mai respectuoase în general.

Adolescenții ar trebui, de asemenea, să fie **educați în privința drepturilor și responsabilităților lor** atunci când vine vorba de consimțământul sexual și să fie capabili să identifice și să raporteze cazurile de abuz sexual, constrângere și violență. Studiile au sugerat că programele de educație privind consimțământul ar trebui să urmărească dezvoltarea competențelor precum conștientizarea de sine, empatia, comunicarea, luarea deciziilor, gândirea critică și respectul pentru sine și pentru alții (Ward, 2016). În plus, cercetările au indicat că educația privind consimțământul ar trebui să includă și **educația privind relațiile sănătoase și dinamica relațiilor** inclusiv impactul dezechilibrelor de putere și al normelor culturale și societale asupra experiențelor sexuale (Johnson & Tucker, 2019).

Când vine vorba de a oferi adolescenților educație privind consimțământul, este esențial să ne asigurăm că materialele și activitățile utilizate sunt incluzive și nu judecă abordând o gamă largă de identități și experiențe. Unele strategii cheie care s-au dovedit a fi eficiente în predarea consimțământului includ:

1. **Exerciții de joc de rol și simulare:** După cum au remarcat Johnson & Tucker (2019), exercițiile de joc de rol și simulare pot fi o modalitate eficientă de a preda abilitățile de comunicare și negociere și de a explora nuanțele consimțământului într-un mod practic și interactiv. Aceste exerciții le pot oferi adolescenților ocazia de a exersa diferite scenarii și de a vedea consecințele diferitelor acțiuni și decizii.
2. **Activități interactive și antrenante:** Valle, Williams și Forrest (2019) au subliniat că activitățile interactive și captivante, cum ar fi jocurile și discuțiile, pot oferi adolescenților un spațiu sigur și confortabil pentru a pune întrebări, a-și explora gândurile și sentimentele despre consimțământul sexual, dar și pentru a învăța unul de la altul.

British Embassy
Bucharest

3. **Materiale incluzive și receptive din punct de vedere cultural:** Ward (2016) a subliniat importanța utilizării materialelor adecvate vârstei și adaptate cultural, cum ar fi cărți, videoclipuri și site-uri web care oferă informații exacte despre consimțământul sexual și care abordează o varietate de identități și experiențe într-un mod nejudiciar.
4. **Oportunități de auto-reflecție:** Adolescenții pot beneficia foarte mult de oportunitățile de autorefecție, deoarece îi pot ajuta să-și înțeleagă propriile experiențe și perspective, dar și modul în care acestea le-ar putea afecta înțelegerea consimțământului sexual, după cum au afirmat Valle, Williams și Forrest (2019).
5. **Construirea de relații sănătoase:** educația privind consimțământul nu ar trebui să se limiteze la discuția despre consimțământul în sine, ci să includă și educația privind relațiile sănătoase și dinamica relațiilor, inclusiv impactul dezechilibrelor de putere și al normelor culturale și societale asupra experiențelor sexuale, așa cum sugerează Johnson și Tucker, (2019).
6. **Dezvoltare profesională pentru profesori:** În sfârșit, este, de asemenea, important să ne asigurăm că profesorii înșiși sunt instruiți și echipați corespunzător pentru a preda educația privind consimțământul într-un mod receptiv și incluziv din punct de vedere cultural, așa cum recomandă Arias, Koss și Spitz (2017). Aceasta poate include instruire privind facilitarea discuțiilor, furnizarea de informații corecte și crearea unui mediu de învățare sigur și confortabil pentru studenți.

Educația privind consimțământul sexual poate fi încorporată în mai multe contexte curriculare diferite în școli, inclusiv:

- Educație pentru sănătate: consimțământul sexual este adesea acoperit ca parte a orelor de educație pentru sănătate. Aceasta poate include subiecte precum sexualitatea umană, relațiile și sănătatea reproductivă.
- Educație fizică: orele de educație fizică pot oferi oportunități de a-i învăța pe elevi despre importanța comunicării, a respectului și a consimțământului în interacțiunile și activitățile fizice.
- Studii sociale/civică: educația privind consimțământul poate fi încorporată în curriculum prin legarea de evenimente istorice sau actuale care se referă la subiect, cum ar fi discutarea mișcării #MeToo sau a legilor legate de consimțământul sexual.
- Știință: Educația privind consimțământul poate fi integrată în orele de știință atunci când se discută despre fiziologia umană, pubertate și reproducere.

British Embassy
Bucharest

- Literatură și comunicare: educația privind consimțământul poate fi inclusă ca parte a unui curriculum de arte lingvistice prin analiza literaturii, poeziei sau a altor texte care descriu consimțământul, violența sexuală sau subiecte conexe.
- Consiliere pentru orientare: consilierii școlii pot oferi îndrumări elevilor cu privire la consimțământ și relații ca parte a serviciilor lor de consiliere.
- Educație specială: orele de educație specială pot oferi, de asemenea, oportunități adecvate de a discuta consimțământul cu elevii cu nevoi speciale. Aceasta poate include oferirea de sprijin și acomodare suplimentară pentru a ajuta acești studenți să înțeleagă și să practice consimțământul.

Este important de menționat că educația privind consimțământul nu este doar responsabilitatea unui subiect sau a unei clase. Ar trebui să fie un efort continuu și o educație care necesită să fie integrată pe tot parcursul curriculumului într-o manieră consecventă și adecvată vârstei.

6. Importanța consimțământului în relații

Potrivit International Center for Missing & Exploited Children (2019), consimțământul îi ajută pe tineri să înțeleagă următoarele aspecte despre ei înșiși și despre relații:

1. Relațiile sănătoase se bazează pe comunicare, respect și onestitate, iar consimțământul se referă la aceste aspecte;
2. Constrângerea sexuală, hărțuirea, agresiunea pot fi reduse ca urmare a învățării tinerilor cum să-și exprime consimțământul;
3. Consimțământul îi ajută pe tineri să-și exprime acordul sau dezacordul față de diverse comportamente specifice unei relații;
4. În urma discuțiilor despre importanța consimțământului, tinerii își vor forma capacitatea de a stabili limite în relații;
5. Prin consimțământ, tinerii învață că deciziile lor trebuie respectate și că, la rândul lor, au responsabilitatea de a respecta deciziile partenerului lor.

Potrivit Centrului Național de Resurse pentru Violența Sexuală (2015), consimțământul exprimat în mod corespunzător nu se limitează la termeni precum „da” sau „nu”, ci implică un **dialog continuu** care evidențiază dorințele și nevoile partenerilor implicați în activitatea sexuală. Scopul acestui dialog este atingerea celui mai înalt nivel de confort. Din această perspectivă, o sexualitate sănătoasă se bazează pe consimțământ și respect reciproc.

British Embassy
Bucharest

Un aspect important privind consimțământul este că acesta nu poate fi dat în situațiile în care persoana:

1. Are mai puțin de 13 ani;
2. Are o deficiență fizică sau o afecțiune medicală care îi afectează capacitatea de a-și exprima consimțământul;
3. Sănătatea sa mintală nu este optimă, motiv pentru care capacitatea sa de a comunica consimțământul este limitată (RASAC, 2013).

6.1 La ce se referă conceptul de „consimțământ” în relațiile sexuale?

În lucrarea „Copii și familii” (2019) sunt prezentate o serie de modalități de a demonstra consimțământul în relații:

1. Experiențele sexuale pozitive se caracterizează prin consimțământ reciproc, respect și plăcere.
2. Activitatea sexuală consensuală este asociată cu sentimente de siguranță și fericire.
3. Consimțământul este întotdeauna necesar într-o activitate sexuală, indiferent de cât de mult sau de puțin se cunosc partenerii. O relație pe termen lung nu diminuează importanța consimțământului atunci când partenerii se angajează în activitate sexuală.
4. Deși a fost dat consimțământul și partenerii au presupus că se vor angaja în activitate sexuală, dacă unul dintre ei se răzgândește pe parcurs, celălalt partener are obligația de a opri orice comportament sexual.
5. Consimțământul nu poate fi dat de o altă persoană pentru cel care urmează să fie implicat într-o relație sexuală. Consimțământul este valabil atunci când este exprimat de persoana care este direct implicată în relație.
6. Consimțământul se exprimă în mod liber și nu ca urmare a presiunilor exercitate asupra persoanei în cauză sau în schimbul serviciilor oferite.
7. Dacă o persoană răspunde afirmativ la solicitări care implică activitate sexuală, dar acest răspuns este influențat de presiunea exercitată asupra sa sau de imposibilitatea de a spune „nu”, consimțământul nu este valabil.
8. Chiar dacă un partener se poate simți dezamăgit ca urmare a faptului că celălalt își schimbă părerea în legătură cu activitatea sexuală, nu are dreptul să-l facă să se simtă rău sau să-l convingă să facă ceva ce nu vrea să facă.

British Embassy
Bucharest

9. Dacă persoana implicată în relația sexuală se află sub influența alcoolului sau a drogurilor, aceasta nu își poate exprima consimțământul. Orice activitate sexuală cu o astfel de persoană este considerată agresiune sexuală sau viol deoarece absența siguranței este asociată cu incapacitatea de a-și exprima consimțământul.

10. Consimțământul poate fi exprimat atât verbal, cât și non-verbal prin limbajul corpului. Este important ca partenerii să acorde atenție acestor indicii, să se simtă confortabil și să se bucure de activitatea sexuală. Dacă unul dintre parteneri nu este sigur că celălalt se simte fericit și confortabil, înseamnă că nu are consimțământul său.

6.2 Nuditate în imagini și consimțământ

Lucrarea „Copii și familii” (2019) rezumă o serie de recomandări privind producerea și distribuirea imaginilor nud și exprimarea consimțământului:

1. Cu toții avem dreptul să ne fie respectate intimitatea și confidențialitatea, dar și responsabilitatea de a respecta intimitatea și confidențialitatea celorlalți.

2. Este ilegal ca o persoană să dețină imagini indecente cu o altă persoană a cărei vârstă este sub 18 ani, chiar dacă persoana respectivă și-a dat acordul. Singura excepție este atunci când doi parteneri într-o relație stabilă împărtășesc imagini nud exclusiv unul cu celălalt, dar chiar și atunci persoana din imagine trebuie să aibă peste 16 ani și să-și exprime consimțământul cu privire la realizarea imaginii.

3. O imagine intimă reflectă imaginea unui act sexual, a unor comportamente care în mod normal nu ar fi afișate public, sau a unei persoane goale sau în lenjerie intimă.

4. Realizarea de imagini sau videoclipuri sexuale/intime fără acordul persoanei care apare în acestea este ilegală.

5. O persoană nu trebuie să fie forțată să trimită, să primească sau să vizualizeze materiale de natură sexuală.

6. Distribuirea de material cu caracter sexual de către persoana direct implicată în imaginea/videoclipul respectiv presupune responsabilitate deoarece odată ce materialul este distribuit nu mai există niciun control asupra acestuia.

7. Dacă un material intim/sexual (imagine/video) este distribuit fără acordul persoanei care apare în acel material, acesta este considerat ilegal.

British Embassy
Bucharest

8. Este ilegal ca un material intim/sexual (imagine/video) să fie trimis unei persoane căreia nu este destinat, de aceea se recomandă respectarea vieții private a persoanei care apare în acel material și refuzul distribuirii acestuia.

9. Dacă o persoană în vârstă cu autoritate face presiuni asupra unei alte persoane să primească sau să trimită materiale sexuale, este recomandat să contacteze un adult de încredere care o poate ajuta să rezolve problema. Același lucru este recomandat în situațiile în care o persoană este hărțuită prin mesaje, materiale de natură sexuală.

Potrivit Centrului de Sprijin pentru Viol și Abuz Sexual (2013), consimțământul este valabil dacă sunt îndeplinite următoarele condiții:

1. Persoana care își exprimă consimțământul are posibilitatea de a alege dintre mai multe opțiuni disponibile;
2. Persoana își exprimă consimțământul pentru că este de acord cu relația în care urmează să fie implicată și își asumă comportamentele specifice relației din care face parte. Aceste lucruri se întâmplă pentru că exprimarea consimțământului se face din proprie voință și nu prin constrângere;
3. Persoana care își exprimă consimțământul trebuie să aibă capacitatea necesară de a face o alegere, consimțământul nefiind valabil dacă este exprimat de o altă persoană în numele celor direct implicați.

S-a abordat importanța consimțământului în relațiile sexuale, dar având în vedere dreptul partenerilor de a se răzgândi, cum poate fi menținut consimțământul? Potrivit Centerstone Organization (nd) există o serie de recomandări care au în vedere următoarele: înainte de a iniția un nou comportament sexual, cei doi parteneri își comunică intențiile chiar dacă consimțământul a fost dat la începutul actului sexual; întrebări de tipul: „Te simți confortabil cu asta?” , "Este în regulă să faci asta?" pot ajuta atunci când un partener simte nevoia să-și arate afecțiunea celuilalt într-un mod nou; oprirea unui comportament care este inconfortabil pentru partener; punând întrebări suplimentare cu rolul de a monitoriza starea partenerului atunci când acesta pare tăcut, absent emoțional sau nu răspunde la întrebările puse inițial - într-o astfel de situație se recomandă încetarea comportamentului sexual și amintirea partenerului că actul sexual se poate opri oricând dacă nu se simte confortabil.

British Embassy
Bucharest

6.3 Cum poate fi oferit sau solicitat consimțământul într-un mod prudent?

Lang (2022, p. 49) enumeră o serie de întrebări pe care o persoană le poate adresa atunci când caută consimțământul pentru o interacțiune sexuală:

- „1. Dacă această persoană este adult, am cel puțin 18 ani? Dacă amândoi avem sub 18, este o diferență mare de vârstă între noi?
2. Sunt un pic prea beat sau mare? Este totul despre mine? Mă simt rău?
3. Partenerul meu potențial este beat sau se droghează și, prin urmare, este cel mai probabil să-mi ignore dorințele și limitele?
4. Chiar vreau să fac acest lucru pe care mi-l cere? Va fi plăcut pentru amândoi sau doar pentru partenerul tău?
5. Dacă accept, este pentru că vreau sau îmi este frică să refuz această persoană?
6. Ce sper sau aștept să se întâmple după ce fac ceea ce îmi cere partenerul meu? Cred că voi face acea persoană „a mea” sau o voi „lega” de mine? Voi fi devastat dacă toate aceste așteptări nu se împlinesc?”

Federația Internațională Planned Parenthood prezintă o serie de linii directoare pentru consimțământul într-o relație sexuală:

- Este important ca persoana care urmează să fie implicată într-o relație sexuală să știe că are dreptul de a decide singură dacă dorește sau nu să participe la o activitate sexuală.
- Pentru ca decizia de a se angaja sau nu într-o relație sexuală să fie validă și constantă, este necesar ca persoana direct vizată să aibă control și putere asupra propriei vieți.
- În acordarea consimțământului, este important ca persoana care urmează să fie implicată într-o activitate sexuală să fie suficient de matură pentru a înțelege cu adevărat ce presupune activitatea respectivă, ce consecințe are și cum să discute aceste probleme cu partenerul.
- Consimțământul poate fi înțeles și acceptat de partener numai atunci când acesta face parte dintr-o relație sănătoasă în care deciziile sunt recunoscute și respectate.
- Consimțământul pentru angajarea într-o activitate sexuală trebuie să fie însoțit de înțelegerea modului în care se desfășoară aceasta, a sentimentelor asociate activității în sine, dar și a modului în care partenerii pot fi protejați de o serie de afecțiuni sau de o sarcină nedorită.

British Embassy
Bucharest

- Consumul de alcool și droguri afectează exprimarea consimțământului, de aceea se recomandă ca acesta să fie dat în situațiile în care ambii parteneri sunt conștienți de sine.
- Consimțământul unei persoane poate fi influențat de sănătatea sexuală a partenerului pentru a elimina eventualele riscuri

6.4 Când este recomandat ca activitatea sexuală să fie întreruptă?

Lang (2022) atrage atenția asupra unor indicatori care ar trebui să determine o persoană să înceteze activitatea sexuală chiar dacă inițial consimțământul a fost exprimat clar:

- Partenerul devine brusc rigid, nu reacționează la stimuli, are un corp inert;
- Folosește expresii de genul: „Stai!”, „Stop!”, „Nu face asta!”, „Stai!;
- Apare durerea fizică;
- Dacă a fost dat consimțământul pentru o activitate sexuală în care partenerii s-au protejat de o sarcină nedorită prin folosirea unui prezervativ și acesta a fost îndepărtat intenționat. Continuarea actului sexual în această situație ia forma agresiunii sexuale;
- Partenerul are comportamente sexuale sau solicită comportamente sexuale care îl fac pe celălalt să se simtă inconfortabil, nerespectat;
- Unul dintre parteneri începe să plângă;
- În ciuda faptului că la începutul interacțiunii sexuale partenerul era entuziasmat, în timpul interacțiunii a devenit tăcut, absent.

Potrivit Centrului de Criză pentru Viol din Dublin (n.d.), consimțământul nu este asociat cu:

1. Conformitatea cu presiunea interioară care determină persoana să acționeze așa cum doresc alții și să ia în considerare consecințele acționării sau nu;
2. Coerciția reprezentată de obligația persoanei de a acționa așa cum doresc ceilalți, simțind presiune din exterior și teamă de vină;
3. Agresiunea fizică, mentală, emoțională determinând persoana în cauză să nu aibă de ales.

6.5 Aspecte de care o persoană trebuie să fie conștientă atunci când oferă sau cere consimțământul

British Embassy
Bucharest

Potrivit Centrului național de resurse pentru violență sexuală (2015), o persoană ar trebui să fie conștientă de următoarele probleme în stabilirea consimțământului	
Cererea consimțământului – a presupune că partenerul se simte confortabil cu activitatea de implicare într-o activitate sexuală nu este același lucru cu acordarea consimțământului. Sunt necesare întrebări directe și continue pentru a demonstra stabilirea consimțământului.	Comunicarea dorințelor, nevoilor, dar și a limitelor contribuie la formarea unei relații sănătoase și la stabilirea unui context sigur în care partenerii își pot exprima consimțământul.
Consimțământul nu trebuie văzut ca o modalitate de a întrerupe activitatea sexuală a partenerilor, el poate face parte din activitatea în sine atunci când partenerii își monitorizează experiențele sexuale. Așa se construiește intimitatea, se înțeleg nevoile partenerilor, creând un mediu sigur pentru o activitate sexuală satisfăcătoare.	Alcoolul, drogurile cresc riscul ca persoana să se angajeze în activități sexuale la care nu ar fi participat dacă ar fi fost conștientă de acțiunile sale. Din acest motiv, în astfel de situații nu se poate vorbi despre consimțământul liber exprimat.

Lucrarea Copii și familii (2019) prezintă o serie de situații în care consimțământul persoanei implicate într-o relație sexuală nu este valabil:

Consimțământul nu este valabil în situațiile în care o persoană:

1. Se află sub influența alcoolului sau a drogurilor;
2. Este adormit sau inconștient;
3. A fost subiectul violenței sau a amenințării cu violența asupra propriei persoane sau a unei persoane dragi;
4. Este imobilizată împotriva voinței ei;
5. Este înșelată în activitatea sexuală prin faptul că i se spune că scopul activității este diferit de cel sexual, de exemplu în timpul unui control medical;
6. Nu își exercită dreptul de a-și exprima consimțământul, iar acesta este exprimat de altcineva în numele persoanei direct implicate în actul sexual.

British Embassy
Bucharest

7. Abordarea consimțământului din perspectiva relațiilor sănătoase și nesănătoase

Într-o relație sănătoasă, partenerii pot folosi consimțământul afirmativ entuziast pentru a se angaja în activități sexuale. Potrivit autorilor Friedman & Valenti (2009) și Jozkowski (2013) citați în Jozkowski, Manning & Hunt (2018), consimțământul afirmativ entuziast nu este doar un mecanism prin care violența sexuală este prevenită ca urmare a reducerii comunicării deficitare între parteneri, ci este și un mijloc prin care se îmbunătățește calitatea vieții sexuale. Conform acestui tip de consimțământ, ambii parteneri sunt de acord asupra activității pe care urmează să o desfășoare, dar sunt și entuziasmați să se implice într-o astfel de activitate.

Într-o interacțiune sexuală sănătoasă, nu există noțiunea de „propunere pe care partenerul nu o poate refuza”, ci dimpotrivă, acesta are dreptul de a refuza orice fel de propunere indiferent de cât de deschis a fost anterior (Lang, 2022).

Hope (2018) afirmă că, într-o relație sănătoasă, partenerii se privesc unii pe alții într-un mod pozitiv, încurajându-se reciproc cu scopul de a ajunge la cea mai bună versiune a lor. Un alt indicator al unei relații sănătoase din perspectiva autorului se referă la situațiile în care starea de tristețe a persoanei este diminuată cu ajutorul partenerului care contribuie la refacerea încrederii în sine.

Monaghan și Cavan CYS (nd) fac diferența între caracteristicile relațiilor sănătoase și nesănătoase, după cum urmează:

Caracteristicile relațiilor sănătoase	Caracteristicile relațiilor nesănătoase
Partenerii au încredere unul în celălalt.	Relația se bazează pe control.
Partenerii se simt în siguranță.	Partenerii nu se simt în siguranță.
Sunt împărtășite aceleași valori.	Partenerii nu au voie să facă ceea ce doresc.

British Embassy
Bucharest

Dragostea și grija sunt reciproce.	Critica constantă este prezentă.
Ambii parteneri își dau acordul pentru relație.	Consimțământul nu este luat în serios.
Partenerii se ascultă activ unul pe celălalt.	Limitele partenerilor sunt încălcate.
Respectul reciproc este prezent.	Intimitatea partenerului nu este respectată.

Potrivit publicației „Copii și familii” (2019), există o serie de caracteristici pe baza cărora tinerii pot decide cât de sănătoasă este relația lor:

Caracteristicile unei relații sănătoase	
*Persoanele implicate se simt în siguranța și fericite, sunt tratate în mod egal, există un sentiment de grijă reciprocă pentru nevoile partenerilor; *Răspunsul „nu” la diverse solicitări nu este însoțit de sentimentul de vinovăție, nu există presiune, persoanele implicate în relație nu simt anxietate, disconfort sau frică; *Momentele sexuale intime sau sănătoase sunt însoțite de respect, siguranță, fericire, indiferent dacă durata relației este scurtă sau lungă; *Partenerii nu sunt presați să se angajeze în activități precum vizionarea de materiale pentru adulți sau scrierea de mesaje sexuale explicite;	*Când unul dintre parteneri simte nevoia să petreacă timp cu un prieten, o persoană dragă, această plăcere nu este restricționată. Într-o relație sănătoasă o perioadă limitată de timp petrecută departe de partener poate fi benefică, fără a fi nevoie de permisiunea celuilalt partener pentru aceasta; *Fiecare partener are dreptul de a petrece timp pe cont propriu, având grijă de plăcerile sale; *Abuzul fizic, verbal, emoțional, mental, financiar, sexual nu definește o relație sănătoasă. Se recomandă ca abuzul să nu fie asociat cu sentimente de vinovăție sau rușine, ci cu căutarea ajutorului de la persoane de încredere;
*Într-o relație sănătoasă, ambii parteneri se simt liberi să pună capăt relației atunci când simt că nu mai funcționează. Dacă unul dintre parteneri se simte incomfortabil cu această decizie sau nesigur, se recomandă să se consulte cu o persoană de încredere;	*Activitățile sexuale au loc pentru că ambii parteneri doresc și nu pentru că unul dorește să-l recompenseze pe celălalt pentru diverse lucruri, servicii oferite sau pentru că a spus „Te iubesc!”

British Embassy
Bucharest

*Implicarea în relație se datorează propriei voințe și respectului față de sentimentele partenerului și nu obligației resimțite față de partener; *Partenerii nu sunt acuzați pentru nevoile lor, nu se confruntă cu agresivitate sau disconfort.	*Angajarea într-o activitate sexuală în schimbul primirii unui serviciu - realizarea unui proiect, oferirea unui loc de cazare, împrumutul unor obiecte - este considerată exploatare sexuală chiar dacă persoana care a beneficiat de servicii a fost de acord sau crede că a acceptat să fie implicată în activitatea sexuală; Chiar dacă relația dintre parteneri a implicat și activități de natură sexuală, aceștia nu vor fi presați să aibă relații sexuale dacă nu vor.
---	---

7.1 Percepții sociale bazate pe gen și cultural

Genul poate juca un rol semnificativ în modelarea percepțiilor indivizilor despre consimțământul sexual. Cercetările sugerează că normele și stereotipurile sociale de gen pot influența modul în care bărbații și percep consimțământul sexual. De exemplu, rolurile și așteptările tradiționale de gen poziționează adesea bărbații ca agresori sexuali și femeile ca obiecte sexuale pasive, ceea ce poate face ca bărbații să se simtă îndreptățiți la activitate sexuală și femeile să simtă presiune pentru a se conforma avansurilor sexuale ale bărbaților (Ward, 2016; Cohan & Kleinplatz, 2005). Acest lucru poate duce la o lipsă de înțelegere în rândul bărbaților cu privire la importanța obținerii unui consimțământ clar și entuziast și o lipsă de înțelegere în rândul femeilor cu privire la importanța de a-și putea afirma propriile limite sexuale (Johnson & Tucker, 2019). În plus, normele sociale care dictează că bărbații ar trebui să fie dominanți și că femeile ar trebui să fie supuse în relațiile sexuale pot contribui, de asemenea, la această dinamică. Acest lucru îi poate determina pe bărbați să creadă că au dreptul de a lua decizii cu privire la sex și corpul femeilor, iar femeile pot simți că ar trebui să se conformeze dorințelor bărbaților, indiferent de propriile dorințe sau de nivelul de confort (Cohan & Kleinplatz, 2005). În plus, unele cercetări sugerează că bărbații sunt mai predispuși decât femeile să raporteze că au presat pe cineva să facă o activitate sexuală sau că au fost implicați în activități sexuale împotriva voinței lor, sugerând că bărbații ar putea avea mai multe șanse să se implice în comportamente care încalcă consimțământul (Ward, 2016).

British Embassy
Bucharest

Este important de reținut că violența sexuală și constrângerea nu sunt doar probleme care afectează femeile, bărbații pot fi, de asemenea, victime și supraviețuitori, iar înțelegerea și contestarea normelor și stereotipurilor de gen societale dăunătoare în jurul consimțământului sexual sunt importante pentru a promova relații sexuale sănătoase și respectuoase pentru toate genurile. Este esențial să abordăm aceste probleme prin educație și promovarea abilităților sănătoase de comunicare, negociere și consimțământ care provoacă normele și stereotipurile societale, ajutând pe toată lumea să navigheze prin experiențele sexuale în moduri care să evidențieze respectul pentru ei înșiși, dar și pentru ceilalți (Johnson & Tucker, 2019; Ward, 2016).

8. Consecințele negative ale limitării consimțământului

În ciuda importanței exprimării consimțământului, există situații în care dreptul unei persoane de a-și da consimțământul este limitat. Acest lucru se întâmplă atunci când cineva se simte amenințat sau intimidat, este constrâns să facă o alegere pentru este de părere că nu are altă opțiune sau este supus la sabotaj social sau șantaj prin fotografii, videoclipuri sau alte mijloace media. Un alt context care poate determina adesea limitarea dreptului persoanei de a-și exprima consimțământul cu privire la o relație sexuală este reprezentat de dezechilibrul de autoritate și putere existent între cei doi parteneri. Acest dezechilibru poate fi determinat de diferența de vârstă dintre parteneri, de diferența de statut sau de o eventuală dependență a unui partener față de celălalt (dependență de droguri, dependență financiară) (RASAC, 2013).

Legătura dintre constrângerea sexuală și sănătatea mintală a tinerilor a fost explorată în continuare într-o cercetare recentă care a fost publicată în *Journal of Adolescent Health* (Arias et al., 2017). Potrivit studiului, oamenii care au spus că au fost puternic constrânși sexual au avut, de asemenea, un nivel mai scăzut de stimă de sine și un nivel mult mai mare de tristețe. Acest lucru indică impactul negativ al constrângerii sexuale asupra sănătății mintale și a sentimentului de valoare a unei persoane.

O altă cercetare care a analizat efectele pe termen lung ale agresiunii sexuale asupra supraviețuitorilor a fost scrisă în *Journal of Interpersonal Violence*. Descoperirile studiului au fost

British Embassy
Bucharest

deosebit de alarmante, deoarece au arătat că victimele agresiunii sexuale suferă frecvent de o varietate de efecte de lungă durată asupra sănătății fizice și mintale. Durerea cronică, tristețea și tulburarea de stres post-traumatic sunt câteva dintre aceste efecte (PTSD). Aceste constatări subliniază necesitatea ca supraviețuitorii abuzului sexual să beneficieze de asistență și îngrijire bună deoarece efectele asupra sănătății lor fizice și mentale pot fi severe și de lungă durată.

8.1 Care sunt situațiile posibile în care o persoană recurge la pasivitate în detrimentul consimțământului liber și clar exprimat?

Berkowitz (2001) menționează o serie de scenarii care determină o persoană să considere o atitudine pasivă mai adecvată:

1. Mărimea corpului – o persoană scundă se poate teme să fie rănită de o persoană înaltă, posibil în stare de ebrietate, iar pentru a evita vătămarea corporală se conformează situației;
2. O persoană care a fost anterior victimă a unei agresiuni sexuale poate „îngheța” în fața unei situații similare, considerând că această atitudine o va ajuta să supraviețuiască;
3. Persoana nu cunoaște o cale sigură de a ajunge acasă și, aflându-se într-un mediu coercitiv, simte teama de a o părăsi, motiv pentru care abordează pasiv o relație sexuală;
4. Persoana se află într-un mediu necunoscut, cu puține posibilități de negociere.

8.2 Vulnerabilitatea și solicitarea consimțământului

Pot exista situații în care solicitarea consimțământului creează o stare de vulnerabilitate pentru persoana care dorește să inițieze o relație sexuală. Întrebări precum „Dacă partenerul meu nu se simte la fel ca mine?”, „Dacă el/ea mă va respinge și nevoile mele nu vor fi satisfăcute?” poate descuraja persoana să solicite consimțământul. Chiar și în aceste situații Lang (2022) recomandă să se pună astfel de întrebări, să accepte refuzul partenerului dacă aceasta este decizia lui și să nu constrângă sexual partenerul sau să-l agrezeze. Același autor descrie sentimentele pe care le poate experimenta o persoană dacă este respinsă într-o interacțiune sexuală: lipsă de valoare, lipsă de apreciere, frustrare, furie. Poate fi nevoie să te apropii de partener cu cuvinte răutăcioase pentru a simți și emoțiile celui respins. O astfel de atitudine dăunătoare relației poate

British Embassy
Bucharest

fi înlocuită de o conștientizare a emoțiilor și de faptul că acestea trebuie controlate de persoana refuzată și nu de partenerul cu care interacționează.

8.3 Pericolele consimțământului forțat

Grooming-ul poate fi un proces de manipulare care poate include câștigarea încrederii unui copil sau a unui adult vulnerabil, construirea unei conexiuni emoționale cu aceștia și, în cele din urmă, exploatarea lor în scopuri sexuale. Acest proces poate avea loc în persoană sau online și iar durata sa se poate întinde pe o perioadă de săptămâni, luni sau chiar ani (Seto & Cooper, 2009).

Un studiu publicat în *Journal of Child Sexual Abuse* a constatat că îngrijirea online poate fi deosebit de insidioasă, deoarece permite făptuitorilor să rămână anonimi și poate fi mai dificil de detectat de către părinți și îngrijitori (Jones & Finkelhor, 2011). De asemenea, studiul a constatat că îngrijitorii online folosesc adesea tactici precum lingușirea, complimentele și construirea unui sentiment de încredere și prietenie cu copilul pentru a-l manipula și a-l determina să se implice în activități sexuale (Quayle & Jones, 2015).

Un alt studiu publicat în revista *Child Abuse & Neglect* a constatat că anumite comportamente de îngrijire sunt adesea subtile și incrementale, ceea ce le face dificil de detectat (Jones & Finkelhor, 2011). De asemenea, studiul a constatat că făptuitorii folosesc adesea întăriri pozitive, cum ar fi atenția și cadourile, pentru a câștiga încrederea și conformitatea copilului (Quayle & Jones, 2015).

Lipsa consimțământului informat este un aspect cheie al îngrijirii. Este posibil ca copiii și adulții vulnerabili să nu aibă capacitatea cognitivă de a înțelege pe deplin natura activității sexuale sau pot fi constrânși sau manipulați să se implice în activitate sexuală. În plus, cercetarea Biroului Comisarului pentru Copii din Anglia a constatat că îngrijirea poate crea, de asemenea, un sentiment de „normalizare a îngrijirii”, în care copilul sau adultul vulnerabil se obișnuiește cu atenția, cadourile și alte recompense oferite de făptuitor, făcându-l să reziste mai greu sau să înțeleagă gravitatea situației (Mitchell, Finkelhor și Wolak, 2011).

Îngrijirea și abuzul sexual pot avea un impact teribil pe termen lung asupra victimelor. Potrivit unei cercetări din *Journal of Interpersonal Violence*, copiii care au fost abuzați sexual sunt mai susceptibili la probleme de sănătate mintală, cum ar fi anxietatea, depresia și tulburarea de stres post-traumatic (Widom, Czaja și Dutton, 2008). În plus, aceștia ar putea suferi de sentimente de vinovăție, rușine și autoînvinovățire, ceea ce le poate face dificil să raporteze abuzul sau să primească tratament (Widom, Czaja și Dutton, 2008).

British Embassy
Bucharest

Este important să rețineți că exploatarea și abuzul sexual pot avea loc în cadrul oricărei culturi, comunități și grup socioeconomic. Educarea oamenilor despre semnele de avertizare ale îngrijirii și importanța consimțământului este crucială în prevenirea abuzului și exploatarea sexuală și în sprijinirea victimelor.

8.4 Comunicarea cu persoanele victime ale agresiunii sexuale

S-a menționat anterior că în cazul în care unul dintre parteneri este limitat în dreptul său de a-și exprima consimțământul, devenind victima unei agresiuni sexuale, este recomandat să comunice cu o persoană de încredere. Cum ar trebui abordată o persoană care a fost victimă a unei agresiuni sexuale?

Centrul de sprijin pentru viol și abuz sexual (2013) oferă o serie de recomandări pentru a îmbunătăți comunicarea și a duce la rezolvarea problemelor, dar și la vindecarea traumei:

1. Acordarea de încredere victimei agresiunii sexuale – persoana cu care se împărtășește experiența victimei are rolul de a asculta ceea ce se spune și nu de a evalua experiența povestită. Dacă persoana care a fost agresată sexual simte că nu este crezută, va dura mult timp până când va fi dispusă să împărtășească din nou experiența.

2. Demonstrarea respectului față de persoana care raportează experiența traumatizantă prin care a trecut. Într-o astfel de comunicare, este important să nu invadezi spațiul intim al persoanei care povestește evenimentul traumatizant. Uneori, chiar și atingerile minore, cu rol de încurajare, pot crea disconfort celui care a trecut printr-un atac sexual.

3. Ascultați cu atenție persoana care împărtășește experiența. Întrebările cu rolul de a conduce discuția nu sunt necesare în acest context deoarece prin ele interlocutorul poate obține informații inexacte. O întrebare generală, deschisă, precum „Ce s-a întâmplat?” este mai recomandată decât o întrebare adresată direct persoanei respective, de exemplu „Ce ai făcut?”

8.5 A învăța să spunem NU/ sau să acceptăm un NU

Uneori poate fi dificil să spui nu. Capacitatea de a spune „nu” în mod liber depinde de o varietate de variabile, inclusiv de personalitate și educație. Povestirea nu este o problemă emoțională pentru introverții care vor să fie agreeți. Mulți indivizi sunt învățați să pună nevoile altora înaintea lor, astfel încât auzirea „nu” ar putea fi mai degrabă devastatoare decât eliberarea, în funcție de modul în care a fost interpretat un „nu” anterior.

British Embassy
Bucharest

Puterea și genul sunt alți doi factori care lucrează. Femeile, persoanele de culoare și minoritățile sexuale - toate grupurile oprimate istoric - sunt învățate să îndeplinească dorințele claselor conducătoare, care cred că au dreptul la timpul, corpurile și munca lor. A spune nu unui supervisor de sex masculin, de exemplu, ar putea fi mai greu decât a refuza o colegă de serviciu, iar atunci când persoanele dezavantajate întâmpină obstacole din partea persoanelor aflate în pozițiile de conducere, se dezvoltă mai multe grade de opresiune și dezavantaj. Deoarece nu toată lumea își poate permite să-și ia timp liber, refuzul de a lucra este, de asemenea, un lux. Pentru a demonta necesitatea capitalistă de a fi hiperproductiv, este în cele din urmă necesar să normalizăm a spune nu în contexte profesionale, dar procesul de dezînvățare a idealurilor cu care am crescut este epuizant din punct de vedere emoțional.

Fiecare „da” ar putea părea astfel un pas înainte pe scara socială, o metodă de a stabili credibilitatea și simpatia sau o modalitate de a obține succesul convențional. În plus, promovează un sentiment greșit de superioritate, de parcă respectarea instrucțiunilor îl face pe cineva să fie mai merituos. Apartenența reală, totuși, începe cu acceptarea propriei persoane, dar și conștientizarea faptului că trebuie să-și mențină limitele în fiecare situație. Exprimă-ți decizia și asigură-te că ceilalți te pot vedea și auzi. Capacitatea noastră de a ne comunica limitele este influențată și de cultură.

8.6 A auzi un ”nu” poate răni

Un act vulnerabil este începerea unei activități. De exemplu, atunci când cineva refuză sexul, inițiatorul se poate simți neliniștit sau invidios. Oare este o problemă cu mine? Se întâlnește cu cineva? Deoarece trăim vieți separate și suntem liberi să luăm decizii care ni se par corecte în orice moment și din orice motiv, societatea ne-a învățat că o respingere este un semn al insuficiențelor personale sau al lipsei de respect față de partener. Uneori se uită că o viață sexuală de succes începe cu o relație construită pe respect, încredere și empatie.

În procesul de normalizare a consimțământului, este esențial să înveți cum să accepți „nu” cu grație, dar toate emoțiile care ies la suprafață trebuie, de asemenea, acceptate. Recunoașteți modul în care un nu vă afectează și înfrunțați motivele pentru care ați fost refuzat. Este firesc să te simți trist sau dezamăgit, dar ar trebui să fii și conștient de faptul că folosirea acestor sentimente ca pârgie pentru a forța pe cineva la un compromis este coercitivă și duce la un mediu otrăvitor și periculos.

British Embassy
Bucharest

Luată în considerare următoarele dacă aveți probleme în a spune nu:

- Respectă-te prin aprecierea limitelor tale.
- Chiar dacă îi pot enerva pe alții, nevoile tale sunt totuși vitale.
- Stăpânirea expresiei „nu se poate” pentru a vă conserva energia.
- Nu trebuie întotdeauna să „împachetați” sau să justificați un „nu”.
- Cu experiență, devine mai simplu. Posibil nu simplu, dar mai simplu.

Când primiți un „nu”, există câteva lucruri de reținut:

- Respectați orice alegere pe care o face cealaltă persoană. Nici măcar nu ar putea fi despre tine.
- Aveți încredere că ceilalți au în minte propriile lor interese.
- Recunoașteți că răspunsul „nu” al celeilalte persoane a fost cel anticipat.
- Nu insista să obții o explicație de la ei. Nu se așteaptă întotdeauna una de la tine.

Un discurs dinamic și continuu cu implicarea activă a tuturor părților este modul în care ar trebui văzut consimțământul în sex și în alte contexte. Pentru că suntem oameni, am fost învățați cu anumite vederi și valori și că nu totul este alb-negru. A primi un nu poate fi dezamăgitor, iar a spune cuiva un nu îl poate face să se simtă dezamăgit. Așadar, să fie un apel la anchetă despre acele șoapte interioare. Acordați-vă permisiunea de a simți și de a fi plin de compasiune față de ceilalți. Acordați-vă spațiu și timp pentru a vă dezvolta. Suntem mai mult decât morala pe care am învățat-o în copilărie și avem capacitatea de a învăța și de a dezvoltă continuu.

8.7 Utilitatea răspunsului de susținere

Persoanele care au trecut prin situații în care granițele lor nu au fost respectate, fiind forțate să intre în relații sexuale și nu și-au exprimat consimțământul, au nevoie de un răspuns de susținere din partea celor cărora li se cere să sprijine aceste persoane (familie, prieteni, specialiști). Răspunsul de susținere indică următoarele mesaje către persoana vătămată:

1. Am încredere în tine!
2. Nu e vina ta!
3. Sunt aici să te susțin!
4. Ai dreptul de a primi ajutor (ICMEC, 2019).

British Embassy
Bucharest

8.8 Abordarea discuțiilor privind consimțământul în cadrul familiei

Discuțiile despre consimțământ pot începe oricând cu mențiunea că ar trebui adaptate în funcție de vârsta copilului (ICMEC, 2019). Astfel, pentru a le oferi copiilor posibilitatea de a-și exprima consimțământul, părinții îl pot solicita în diferite situații, precum: afișarea unei poze cu copilul în cameră, împrumutarea unor creioane din trusa copilului sau chiar postarea unei poze pe rețelele de socializare în care apare și copilul. Învățându-i încă de mici că este important să-și dea consimțământul în situații care îi privesc în mod direct, ei vor transfera această abilitate în contexte care implică activități sexuale.

Măsurile preventive și asigurarea faptului că copilul este conștient de propria autonomie corporală sunt cruciale și ar trebui predate cât mai devreme posibil. Academia Americană de Pediatrie recomandă ca discuțiile cu părinții să înceapă în general în jurul vârstei de trei ani. Mai jos prezentăm o serie de îndrumări pentru a începe această conversație importantă cu copilul dumneavoastră:

- Învățați-i despre părțile corpului lor și despre numele corecte pentru ele: oferindu-le copiilor numele corecte pentru părțile corpului lor, le oferiți limbajul de care au nevoie pentru a comunica despre orice tip de atingere sau comportament care îi face să se simtă inconfortabil.
- Vorbește-i despre atingerea bună și atingerea proastă: Ajutați copiii să înțeleagă diferența dintre atingerile care sunt menite să fie afectuoase și iubitoare și atingerile care nu sunt în regulă, cum ar fi atingerile care îi fac să se simtă inconfortabil, speriați sau confuzați.
- Învățați-i despre consimțământ: Ajutați copiii să înțeleagă că nimeni nu are dreptul să-i atingă fără permisiunea lor și că au dreptul să spună nu oricărei atingeri, chiar și de la cineva pe care îl cunosc și în care au încredere.
- Învățați-i despre secrete: Ajută-i pe copii să înțeleagă că există secrete bune (cum ar fi petrecerile surpriză de naștere) și secrete rele (cum ar fi atingerea care îi face să se simtă inconfortabil) și că secretele rele ar trebui spuse imediat unui adult de încredere.
- Subliniați că au dreptul să vorbească: spuneți copiilor că au dreptul să vorbească dacă se simt inconfortabil, în siguranță sau dacă ceva nu se simte în regulă și că este important să spună imediat unui adult de încredere dacă ceva li se întâmplă ceea ce îi face să se simtă așa.
- Încurajați-i să învețe cum să se afirme: Învățați-i pe copii un limbaj asertiv pe care îl pot folosi pentru a spune nu și oferiți oportunități de exersare.

British Embassy
Bucharest

- Fiți disponibil pentru a asculta și oferi sprijin: Fiți disponibil pentru a asculta copiii atunci când au îngrijorări și oferiți sprijin emoțional și îndrumare după cum este necesar. Acest lucru îi va ajuta să se simtă mai confortabil vorbind despre orice îngrijorări sau experiențe pe care le-ar putea avea.

De asemenea, este important să rețineți că este posibil ca unii copii să nu aibă limbajul sau înțelegerea pentru a verbaliza ceea ce li se întâmplă, dar pot prezenta semne de suferință sau schimbări în comportamentul lor, de aceea este important să fie conștienți și să răspundă la orice schimbări în comportamentul lor. În plus, este important să vorbiți în mod regulat cu copiii despre aceste probleme și să continuați conversația.

Este important ca preadolescenții și adolescenții să învețe din timp posibilele afirmații pe care le pot folosi pentru a-și exprima consimțământul și pentru a crea relații sănătoase. Planned Parenthood oferă o serie de exemple despre modul în care părinții pot învăța copiii cum să dea consimțământul adecvat vârstei:

Modalități prin care părinții pot învăța copiii să-și exprime consimțământul	
8 ani sau mai mic 1. „Nu trebuie să săruți sau să îmbrățișezi o persoană dacă nu vrei.” 2. „Nu ar trebui să atingi o persoană dacă ea îți spune să nu o faci”. 3. „Prietenii se ascultă unii pe alții, așa că trebuie să-ți aștepti rândul când vrei să spui ceva”. 4. „Dacă altcineva decât mine (părinte) sau medicul te atinge într-un mod care te face să te simți inconfortabil, spune-i să se oprească. Dacă nu se oprește, cere-mi ajutor sau unui adult de încredere.”	9-11 ani 1. „Când oamenilor le pasă unul de celălalt, se tratează unul pe altul cu respect, chiar dacă nu sunt de acord unul cu celălalt”. 2. „Dacă simți că cineva te obligă să faci ceva ce nu-ți place sau nu vrei să faci, poți folosi expresia „Nu vreau să fac asta, dar hai să facem altceva în schimb”. 3. "Dacă cineva te tratează urât, te hărțuiește, nu uita că nu e vina ta. Important este să vorbești cu mine sau cu un adult de încredere."
12-14 ani 1. „De ce ai nevoie pentru a te simți în siguranță într-o relație?”	15-18 ani 1. „Consimțământul este modul în care tu și partenerul tău vă comunicați unul altuia că

British Embassy
Bucharest

2. „Rețelele sociale ne ajută să ne conectăm cu cei dragi, dar ai grijă ce pagini urmărești, cu ce fel de oameni comunică și ce influență au asupra ta”. 3. „Într-o relație sănătoasă, partenerii nu presează pe unul dintre ei să cedeze și să facă ceea ce nu vrea.” 4. "Violul și agresiunea sexuală sunt ilegale. Vina aparține întotdeauna agresorului și nu victimei."	sunteți de acord să fiți implicat într-o relație sexuală. Ar trebui să cereți întotdeauna consimțământul partenerului și aveți întotdeauna dreptul de a spune „da” sau „nu” atunci când partenerul tău vrea să facă sex.” 2. „Dacă ai fi într-o relație nesănătoasă, cum te-ai despărți de partenerul tău într-un mod care să fie sigur?” 3. „Dacă ești sub influența alcoolului sau a drogurilor, îți va fi greu să-ți exprimi consimțământul sau să interpretezi consimțământul altei persoane. Dacă vrei să te implici într-o relație sexuală, este recomandat să nu consumi astfel de substanțe”. 4. „Dacă ai vreodată experiențe sexuale neplăcute, precum agresiuni sexuale, poți conta pe ajutorul meu. Împreună vom putea apela și la specialiști în acest domeniu dacă considerați că este nevoie”.
---	--

Federația Internațională de Planned Parenthood subliniază o serie de puncte cheie despre consimțământul pe care părinții sau adulții în general trebuie să le abordeze cu copiii, în funcție de intervalul de vârstă. Astfel, în cazul copiilor a căror vârstă este între 8-12 ani, este important ca părinții să inițieze discuții prin care copiii învață cum să-și respecte propriul corp, cum să facă diferența între activitățile care se pot desfășura în public și cele care trebuie făcute în spațiul privat, intim. În acest fel copiii pot înțelege ce înseamnă atingerea adecvată și cum să vorbească cu o persoană de încredere.

Pentru adolescenții a căror vârstă se încadrează în intervalul 13-18 ani, discuțiile ar trebui să includă și aspecte legate de relațiile romantice, dar și sexuale, abordând astfel subiectul consimțământului, dar și învățându-i să-și recunoască limitele, să le impună în relația cu partenerul și la rândul său să-i respecte limitele. Învățarea despre consimțământ trebuie completată de discuții lămuritoare despre rolurile de gen, importanța comunicării în relații, comportamente sexuale adecvate versus inadecvate și, nu în ultimul rând, discuții despre legislația specifică sexului.

British Embassy
Bucharest

Partea a II a

British Embassy
Bucharest

Studii asupra agresiunii sexuale. Agresori și victime.

Abordări ale victimizării sexuale

1. Introducere

Scenariile sexuale mai riscante au fost legate de un comportament sexual mai riscant și de o asertivitate mai scăzută a refuzului, crescând indirect șansele de victimizare sexuală. Stima de sine sexuală mai scăzută a prezis o probabilitate mai mare de victimizare sexuală prin asertivitate mai scăzută a refuzului, precum și printr-un comportament sexual mai riscant. Religiozitatea mai mare a prezis indirect o vulnerabilitate mai scăzută la victimizarea sexuală prin scenarii sexuale mai puțin riscante și un comportament sexual mai puțin riscant, uneori a prezis o vulnerabilitate mai mare la victimizarea sexuală printr-o stime de sine sexuală mai scăzută. Scenariile sexuale riscante au jucat un rol central în predicția victimizării sexuale, ceea ce are implicații pentru eforturile de prevenire (Schuster, & Krahé, 2019).

Au fost găsite dovezi puține de intervenții pentru reducerea imediată a recidivei la abuzatorii sexuali identificați asupra copiilor. Pentru adulți, dovezile din cinci studii au fost insuficiente atât în ceea ce privește beneficiile, cât și riscurile tratamentului psihologic și farmacoterapiei. Pentru adolescenți, dovezi limitate dintr-un studiu au sugerat că terapia multisistemică a prevenit recidiva; lipsa cercetărilor adecvate a împiedicat concluziile despre efectele altor tratamente. Dovezile au fost, de asemenea, inadecvate în ceea ce privește eficacitatea tratamentului pentru copiii cu probleme de comportament sexual în cadrul unui singur studiu identificat (Långström și colab., 2013). S-a constatat că: (1) a existat o prevalență mai mare a abuzului sexual asupra copiilor în rândul femeilor și că vârsta medie a victimelor când au suferit abuzuri era de aproximativ 11 ani; (2) abuzatorii erau în majoritate bărbați, apropiați de victime și cu o medie a vârstei cu puțin mai mică de 30 de ani; și (3) a existat o proporție semnificativă (25,6%) de cazuri de abuz sexual pe copii cu penetrare și în care au fost folosite amenințarea și forța (Castro et al., 2021).

Violența sexuală afectează negativ studenții. Cei care au suferit doar hărțuire sexuală (adică, nu au experimentat și victimizarea sexuală prin contact) și cei care au experimentat doar victimizare sexuală prin contact (adică, nu au experimentat și hărțuire sexuală fără contact) au

British Embassy
Bucharest

raportat rezultate negative asociate cu victimizarea, dar a fost mai mult obișnuit ca supraviețuitorii hărțuirii sexuale doar să raporteze că sunt intimidați și se simt inconfortabil în mediul lor, la populația universitară (Pinchevsky , Magnuson, Augustyn și Rennison , 2020) . 8% au raportat că au experimentat sex forțat (de exemplu, experiențe violente fizic) și alți 22% au raportat că au experimentat manipulare psihologică externă, constrângere legată de substanțe sau presiune psihologică internă. Frecvența activității sexuale în timpul adolescenței a fost, de asemenea, legată de sexul forțat, o frecvență mai mare a activității sexuale prezicând o probabilitate mai mare de a raporta sexul forțat (Zweig, Sayer, Crockett și Vicary, 2002). Au fost găsite dovezi în concordanță cu ipoteza diferențelor în probabilitatea de a finaliza un sondaj din campus privind violența sexuală între studenții care au fost victimizați sexual și cei care nu au fost agresați sexual, mai ales în cazul bărbaților (Jouriles și colab., 2022).

Variabilele experiențelor traumatiche s-au îmbunătățit în mod clar față de ratele de bază în identificarea victimelor violului. A apărut un profil de risc care a caracterizat doar 10% dintre femei, dar printre acestea riscul de viol a fost de două ori mai mare decât cel al femeilor fără profil. Marea majoritate a femeilor victimizate sexual (75-91%) nu au putut fi diferențiate de non-victime (Koss și Dinero, 1989). Doar bărbații cu risc ridicat/foarte ridicat, măsurați printr-un program static de evaluare a riscului (Risk Matrix 2000) au fost recondamnați pentru infracțiuni sexuale (17% pe o perioadă de 2 ani, 42% pe o perioadă de 5 ani). În general, bărbații care au fost evaluați ca având un nivel ridicat de risc dinamic au fost recondamnați pentru o infracțiune sexuală (13% față de 5% pe o perioadă de 2 ani; 44% față de 10% pe o perioadă de 5 ani) (Beech, & Ford, 2006).

2. Definiții

Patru categorii de victimizare pot fi derivate din ancheta privind experiențele sexuale. În ordinea prezentării studiului experiențelor sexuale, acestea includ (Himelein , 1995):

- a) contact sexual, definit ca joc sexual nedorit (sărut, mângâiere, mângâiere) obținut prin presiunea verbală a unui bărbat, poziția de autoritate, amenințarea cu forța sau forța;
- b) tentativă de viol, incidente de relații sexuale nedorite încercate, dar neterminate, prin amenințare, forțarea victimei sau administrarea de alcool sau droguri;
- c) constrângere sexuală, act sexual nedorit obținut prin presiune verbală sau o funcție de autoritate;

British Embassy
Bucharest

d) viol, act sexual, anal sau oral nedorit obținut prin amenințare cu forța sau administrarea de alcool sau droguri.

Abuzatorii sexuali din șase categorii: violator, abuzator de incest (intrafamilial), abuzator de copii (extrafamilial), violator legal (adică, implicat în relații sexuale ilegale de cooperare cu un egal de vârstă similară, care nu avea vârsta de consimțământ), abuzator fără contact (de ex. exhibiționiști, voyeuri și apelanți obsceni) și infractor exclusiv de pornografie infantilă. Aceste tipuri de abuzatori sunt utilizate în mod obișnuit pentru a clasifica abuzatorii sexuali adulți și adolescenți (Mcgrath , Cumming, Burchard, Zeoli și Ellerby , 2010, apud Gordon și colab., 1998).

Constrângerea psihologică (Koss, 1993) este probabil menită să se refere la amenințările verbale de vătămare corporală sau viol, pe care ea le consideră crime. Ea avertizează, totuși, că termenul poate sugera respondenților „situații precum cele care implică promisiuni false, amenințări de a pune capăt relației, cicălire și presiunea continuă și alte strategii verbale de constrângere a actului sexual” (p. 60), care, după cum subliniază ea, sunt indezirabile, dar nu crime. *Agresiunea sexuală* este definită ca o gamă largă de victimizări, separate de viol sau tentativă de viol. Aceste infracțiuni includ atacuri sau tentative de atac care implică, în general, contact sexual nedorit între victimă și infractor. Agresiunile sexuale pot implica sau nu forța și includ lucruri precum apucarea sau mângâierea. Agresiunea sexuală include și amenințările verbale (Fisher și Cullen, 2000).

Sunt operaționale cinci tipuri de agresiune sexuală:

- 1) atac sexual cu agresiune gravă,
- 2) atac sexual cu agresiune minoră,
- 3) agresiune sexuală fără vătămare,
- 4) contact sexual nedorit fără forță și
- 5) amenințări verbale de agresiune sexuală, altele decât violul (Fisher și Cullen, 2000).

Tjaden și Thoennes (1998) au definit *violul* ca un eveniment care a avut loc fără consimțământul victimei, care a implicat folosirea sau amenințarea cu forța pentru a pătrunde în vaginul sau anusul victimei cu penisul, limba, degetele sau obiectele, sau gura victimei prin penis. Definiția a inclus atât tentativa de viol, cât și violul complet (Fisher și Cullen, 2000). În principiu, noul statut definește violul ca orice formă de act sexual sau oricare dintre celelalte acte sexuale considerate echivalente cu actul sexual, care implică un copil sub vârsta de 15 ani, indiferent de acțiunile infractorului în alte privințe. Abuzul sexual repetat a fost relativ obișnuit, iar acea relație infractor-victimă era în mare parte de natură extrafamilială (Stiernströmer , Våfors Fritz, Mellgren și Khoshnood , 2022).

British Embassy
Bucharest

Relații sexuale forțate, incluzând atât constrângerea psihologică, cât și forța fizică. Actul sexual forțat înseamnă penetrarea vaginală, anală sau orală a infractorului (infractorilor). Această categorie include și incidentele în care pătrunderea se face cu un obiect străin, cum ar fi o sticlă. Include tentativele de viol, victime de sex masculin și feminin și violuri atât heterosexuale, cât și homosexuale. Tentativa de viol include amenințările verbale de viol (Fisher și Cullen, 2000).

Victimizarea sexuală evidențiază experiențe sexuale nedorite fără contact (de exemplu, hărțuire sexuală), contact sexual nedorit, constrângere sexuală, în urma consumului de alcool sau violul facilitat de droguri, nu este banal în rândul populației (Pinchevsky, Magnuson, Augustyn și Rennison, 2020).

Tjaden și Thoennes (1998) au definit *urmărirea* ca un curs de conduită îndreptat către o anumită persoană care implică o apropiere vizuală sau fizică repetată, comunicare neconsensuală sau amenințări verbale, scrise sau implicite, sau o combinație a acestora, care ar determina o persoană rezonabilă să experimenteze frica în cadrul unor întâlniri repetate de două sau mai multe ocazii (Fisher, & Cullen, 2000).

Prejudiciul a fost delimitat de Stitt (Stitt, & Lentz, 1996, apud Stitt 1988, p.92) în discuția sa despre crimele fără victimă, doar în una dintre următoarele situații:

- a) o persoană este vătămată fizic (de exemplu, crimă, agresiune sau viol);
- b) proprietatea unei persoane este vătămată (de exemplu, furt sau vandalism);
- c) o persoană este vătămată din punct de vedere psihologic (de exemplu, amenințare cu o rănire fizică, traumă sau frică);
- d) un individ este vătămat social (de exemplu, exploatare, înjosire, calomnie);
- e) libertatea unui individ este luată (de exemplu, invazia vieții private, răpire sau închisoare falsă).

Codul Penal a definit consimțământul aparent acesta echivalând cu lipsa consimțământului atunci când:

- a) este dat de o persoană care este incompetentă din punct de vedere juridic să autorizeze comportamentul reproșat ca fiind o infracțiune;
- b) este dat de o persoană care, din cauza tinereții, a bolii mintale sau a defectului sau a intoxicației, este în mod vădit incapabilă sau cunoscută de către actor că nu este în măsură să emită o judecată rezonabilă asupra naturii sau vătămării comportamentului acuzat de a constitui infracțiunea;
- c) este dat de o persoană al cărei consimțământ neprevăzut se caută a fi împiedicat prin legea care definește infracțiunea;

British Embassy
Bucharest

d) este indusă prin forță, constrângere sau înșelăciune (Stitt, & Lentz, 1996).

3. Modele de intervenție

Au fost selectate o serie de metode de intervenție dacă sunt depistate cazuri de abuz sexual, modele care nu au fost neapărat validate științific, dar care sunt extrem de importante pentru informarea specialiștilor care lucrează cu aceste cazuri, mai ales dacă sunt victime minore (McGrath, Cumming și colaboratorii, 2010):

- *Biomedical*: medicamentele, cum ar fi antiandrogenii și inhibitorii selectivi ai recaptării serotoninei, reprezintă un accent major de tratament.
- *Cognitiv-comportamental*: se bazează pe premisa că modul în care gândesc indivizii determină în mare măsură modul în care acționează și că schimbările de comportament pot fi realizate prin schimbarea tiparelor de gândire și pot fi modificate printr-o varietate de metode de condiționare.
- *Sisteme familiale*: este unitatea primară de tratament, iar scopul este schimbarea tiparelor de relații dezadaptative.
- *Vieți bune*: Scopul este de a ajuta individul să-și dezvolte o viață bună, care nu este în concordanță cu ofensarea. Ea subliniază accentul pe strategiile tradiționale de gestionare a riscurilor și de evitare.
- *Reducerea daunelor*: Acest mod de a privi tratamentul recunoaște că rezultatul ideal este prevenirea recidivei, dar consideră că orice reducere a amplitudinii unei recidive merită.
- *Multisistemic*: Serviciile sunt adesea furnizate în casă, cartier, școală și comunitate într-un efort de a schimba „contextul ecologic” al clientului.
- *Psihodinamic*: Acest model subliniază importanța înțelegerii forțelor inconștiente care modelează comportamentul sexual uman și alte comportamente.
- *Psiho-Socio-Educațional*: Acest model pune accent pe educație ca metodă de a-i ajuta pe abuzatorii sexuali să-și schimbe comportamentul. Clasele de grup și practicarea abilităților sociale sunt de obicei incluse.
- *Risc-Nevoie-Reactivitate*: Vizează schimbarea caracteristicilor infractorilor care sunt direct legate de recidivă și care răspund la stilurile de învățare ale infractorilor și se concentrează pe învățarea socială și pe abordările de tratament cognitiv-comportamental.

British Embassy
Bucharest

- *Prevenirea recidivelor:* Accentul se pune pe ajutarea abuzatorilor să învețe abilități de auto-gestionare pentru a preveni recidivele și pe alții să-i învețe cum să-l supravegheze pe abuzator și să-l ajute să folosească cu succes aceste abilități de prevenire a recidivelor.
- *Autoreglare:* Acesta este un model al procesului de recădere, care a identificat patru căi de declanșare a infracțiunii și care recomandă abordări de tratament relevante pentru fiecare.
- *Dependența sexuală:* Abuzatorii sexuali care comit anumite tipuri de comportament abuziv sexual sunt priviți ca având o dependență sexuală. Tratamentul include participarea la un program în 12 pași, cum ar fi Sexaholics Anonymous sau Sex and Love Addicts Anonymous.
- *Traume sexuale:* Ajutarea abuzatorilor să-și rezolve trauma sexuală este considerată o componentă critică a tratamentului.

Sondajul nu a definit aceste obiective de tratament și nici nu a întrebat cât timp de tratament a fost dedicat fiecărei ținte. Fiecare țintă este descrisă aici.

- *Controlul excitației:* Preocuparea sexuală, comportamentele hipersexuale și interesele sexuale deviante sunt factori de risc pentru comiterea de acte abuzive sexual.
- *Reglarea emoțională:* Scopul este de a ajuta clientul să recunoască, să monitorizeze, să înțeleagă și să gestioneze în mod corespunzător emoțiile.
- *Rețele de sprijin pentru familie:* O rețea informată de familie și prieteni poate oferi sprijin social pozitiv atât de necesar, care ajută la reducerea riscului de recidivă.
- *Abilități de intimitate și relație:* Problemele în dezvoltarea și menținerea unor relații intime satisfăcătoare cu prietenii de vârstă similară sunt legate de tendințele unor abuzați sexuali de a căuta relații sexuale cu copii și adulți neconsimțiți.
- *Responsabilitatea infracțiunii:* În mod tradițional, unul dintre primii pași în tratamentul abuzului sexual a implicat să le cerem clienților să descrie și să accepte responsabilitatea pentru comportamentul lor abuziv sexual.
- *Atitudini de susținere în infracțiune:* Abuzatorii sexuali folosesc de obicei procese de gândire iraționale sau raționalizante pentru a susține sau justifica comportamentele lor abuzive din punct de vedere sexual.
- *Rezolvarea problemelor:* Infractorii care nu au abilitățile de a rezolva problemele și de a-și satisface nevoile sexuale și de viață în moduri prosoziale încearcă să își satisfacă nevoile în moduri care sunt abuzive sexual.

British Embassy
Bucharest

- *Automonitorizare:* Aceasta include recunoașterea și gestionarea gândurilor, atitudinilor, sentimentelor, situațiilor, interesului sexual și excitării care au fost legate de ofensare.
- *Abilități sociale:* Abuzatorii sexuali au adesea o varietate de deficite de abilități sociale, pot include deficiențe în domeniile rezolvării conflictelor, abilităților de conversație, educație parentală și utilizarea timpului liber.
- *Conștientizarea și empatia victimelor:* Eforturile de tratament menite să-i învețe pe abuzatorii sexuali despre efectele dăunătoare ale victimizării sexuale, despre cum să vadă situațiile din perspectiva altuia și despre cum să-i înțeleagă și să-i aprecieze pe ceilalți sunt comune în majoritatea programelor.

4. Profilul psihologic al femeilor care abuzează sexual

Poveștile din copilărie ale abuzatorilor sexuali de copii au fost caracterizate de o sexualitate crescută; în timp ce amintirile din copilărie ale violatorilor indicau mai mult violența. Aceste constatări au implicații pentru tratamentul abuzatorilor sexuali și prevenirea abuzului sexual. Infractorii sexuali au fost socializați pentru a satisface nevoile umane de intimitate și sexualitate prin mijloace dezadaptative, ceea ce implică faptul că o abordare a managementului riscului poate să nu fie un tratament suficient. Deși modelele de risc îi învață pe infractori abilități de a evita situațiile cu risc ridicat, ei nu reușesc să abordeze strategiile dezadaptative pe care le-au dezvoltat pentru a satisface nevoile (Simons, Wurtele și Durham, 2008). În comparație cu violatorii, abuzatorii sexuali asupra copiilor au raportat experiențe mai frecvente de abuz sexual asupra copiilor (73%), expunere timpurie la pornografie (65% înainte de vârsta de 10 ani), masturbare mai devreme (60% înainte de vârsta de 11 ani) și activități sexuale cu animale (38%). Spre deosebire de abuzatorii sexuali asupra copiilor, violatorii au raportat experiențe mai frecvente de abuz fizic (68%), violență parentală (78%), abuz emoțional (70%) și cruzime față de animale (68%). Atât abuzatorii sexuali de copii, cât și violatorii (>93%) au raportat expunerea frecventă la mass-media violentă în timpul copilăriei lor. Majoritatea infractorilor (94%) au descris că au legături nesigure de atașament parental; 76% dintre violatori au raportat atașamente parentale evitante și 62% dintre abuzatorii sexuali de copii au raportat atașamente parentale anxioase (Simons, Wurtele și Durham, 2008).

Explorând modul în care victimele și terții atribuie vina și motivația făptuitorului pentru experiențele reale de victimizare sexuală, deși nu afirmă că victimele sunt responsabile pentru

British Embassy
Bucharest

comportamentul făptuitorilor, a constatat că unele victime nu atribuie toată vina făptuitorului lor. Victimele violului complet și tentativei de agresiune sexuală și terții care cunoșteau o victimă a agresiunii sexuale au atribuit vina mai multor ținte: făptuitor, sine/victimă, prieteni, familie și situație. Participanții au descris, de asemenea, percepțiile lor despre motivația făptuitorului pentru agresiunea sexuală. Victimele au avut tendința să-și atribuie mai multă vină pe ei înșiși decât terții atribuiți victimelor, făptașii percepuți ca fiind mai motivați sexual decât terții, care vedeau făptuitorii ca fiind mai motivați de putere. Percepțiile despre viol și agresiune sexuală diferă semnificativ între victime și persoane terțe care nu au experimentat niciodată în mod direct o astfel de traumă (Perilloux, Duntley și Buss, 2014).

Matthews (1993) identifică faptul că majoritatea infractorilor provin din case haotice, abuzive, în care abuzul verbal, fizic, emoțional și sexual este obișnuit. Ei tind să fie membri cu statut scăzut ai grupurilor lor de colegi și nu au sentimentul de apartenență. Ei sunt adesea lipsiți de prieteni și, ca atare, caută acceptarea în moduri anormale. În timp ce majoritatea cercetărilor sunt de acord că nu există o femeie „tipică” care abuzează asupra copiilor, Jennings (1994) identifică șase caracteristici comune ale femeilor care abuzează (Boroughs, 2004):

1. Intervalul de vârstă este cuprins între 16 și 36 de ani, cu o vârstă medie de 26 de ani.
2. Victimele sunt aproximativ două treimi femei și o treime bărbați.
3. Agresorii au fost, ei înșiși, de obicei victime ale abuzului asupra copiilor.
4. Ei tind să aibă dependență extremă sau respingere de către bărbați.
5. Abuzul de substanțe și problemele de sănătate mintală sunt frecvente.

Matthews (1989) a considerat că este valoroasă compararea tiparelor de abuz masculin și feminin pentru a înțelege profilul psihologic al infractorului. Ea a găsit următoarele diferențe între modelele de abuz pentru bărbați și femei (Boroughs, 2004):

- femeile care abuzează, spre deosebire de bărbați, rareori îi constrâng pe alții să devină complici;
- femeile folosesc forța sau violența în comiterea crimelor lor mai rar decât bărbații și, atunci când o fac, nu sunt la fel de puternice;
- femeile sunt mai puțin probabil să nege inițial abuzul și sunt mai dispuse să accepte responsabilitatea pentru comportamentul lor;
- femeile încep să abuzeze la o vârstă mult mai înaintată decât bărbații;
- femeile folosesc mai puține amenințări pentru a încerca să-și reducă la tăcere victimele;

British Embassy
Bucharest

- femeile au tendința de a acționa împotriva lor prin autopedepsire și comportament autodistructiv.

Faller (1987) citat în Boroughs (2004) a dezvoltat o schemă de clasificare a femeilor agresoare care le diferențiază în funcție de cinci categorii:

1. Abuz poliincestuos în care există cel puțin doi autori și în general două sau mai multe victime.
2. Abuz monoparental în care mama abuzează propriul copil.
3. Abuzatorii psihotici sunt cei care suferă de impulsuri libidinale scăpate de sub control și sunt psihotici.
4. Adolescentul făptuitor care are acces la copii aflați într-o situație de babysitting și al cărui comportament sexual are menirea de a se autogratifica mai degrabă decât de a oferi plăcere victimei.
5. Agresorul fără custodie care nu are drepturi de custodie asupra propriului copil.

Deoarece femeile sunt capabile să manevreze în poziții de încredere și să stăpânească autoritatea asupra copiilor mai ușor decât bărbații, copiii se simt mai trădați și mai furioși atunci când femeile îi abuzează. În plus, ea identifică următoarele riscuri pentru victime:

- Abuzul de droguri, alcool și solvenți;
- Tentative de sinucidere;
- Probleme de identitate de gen;
- Dificultăți în gestionarea relațiilor;
- Furie nerezolvată, rușine și durere;
- Automutilare;
- Anorexie și bulimie;
- Depresie cronică;
- Agorafobie;
- Izolare persistentă de grup/familie;
- Frica de a-și atinge propriii copii.

Făptuitorii profesioniști aveau mai multe șanse să fie interesați sexual de copiii de același sex. Din grupul de studiu, 92,5% au spus că sunt conștienți de excitația lor sexuală față de copiii până la 21 de ani și alți 67,5% au spus că au comis deja o infracțiune sexuală de contact împotriva unui copil până la vârsta de 21 de ani. Poate că cele mai interesante constatări au fost legate de motivarea declarată a făptuitorilor profesioniști în obținerea angajării lucrând cu copiii. Cincisprezece procente au spus că și-au ales profesia exclusiv pentru a le facilita abuzul copiilor.

British Embassy
Bucharest

Alți 41,5% au spus că, deși abuzarea copiilor nu a fost motivația lor principală pentru a lucra cu copiii, aceasta a făcut parte din motivația lor. Studiul a oferit, de asemenea, o perspectivă asupra tehnicilor de îngrijire și manipulare utilizate de autorii profesioniști: 77,5% au spus că au aranjat să se întâlnească cu copii în afara serviciului, în scopul de a facilita abuzul sexual asupra copilului respectiv (Sullivan și Beech, 2004).

5. Efecte

Abuzatorii sexuali victimizați sexual au antecedente de dezvoltare mai severe (traumă, caracteristici familiale, expunere timpurie la pornografie și personalitate) și dificultăți comportamentale recente (caracteristici ale agresiunii sexuale, excitare sexuală, utilizarea pornografiei și comportament criminal nonsexual) (Burton, Duty, & Leibowitz, 2011). Trickett & Schellenbach (1998) identifică hipersexualitatea și problemele de comportament sexual, frica, anxietatea, depresia, atribuțiile disfuncționale și dificultățile social-interpersonale drept efecte pe termen lung ale abuzului sexual asupra copiilor, existând diferențe între subgrupurile de abuzați sexuali asupra copiilor într-un eșantion de infractori intrafamiliali, extrafamiliali și de pornografie infantilă. Interesele sexuale deviante/preferințele sexuale deviante au fost asociate cu riscul de recidivă, măsuri comportamentale infracționale de interes pedofil și fantezii sexuale. De asemenea, sunt corelate negativ cu antisocialitatea (Schmidt et al., 2014). Relația dintre victimizarea sexuală în copilărie și abuzul sexual de copii ca adult nu pare să fie specifică; mai degrabă, este probabil ca multe forme de maltratare în copilărie să poată duce la multe forme de probleme comportamentale și psihologice la vârsta adultă. Forsythe și Telles (1988) au descoperit că bărbații și femeile au prezentat modele similare de psihopatologie în urma agresiunilor sexuale. Bărbații au prezentat, în general, un comportament mai perturbator, de exteriorizare decât femeile (de exemplu, lupte, absentism); în consecință, este plauzibil ca băieții să manifeste un comportament disruptiv, antisocial, atunci când sunt expuși la stresul abuzului sexual (Hanson și Slater, 1988).

Adolescenții care abuzează sexual aveau mai multe șanse să comită infracțiuni practice, au avut un număr mai mare de victime, au început să comită infracțiuni la o vârstă mai fragedă, au fost mai puțin probabil să aibă victime doar femei, au mai multe șanse să aibă atât victime bărbați, cât și femei, au fost mai puțin probabil să abuzeze numai pe membrii care nu sunt din familie și au avut mai multe comportamente dezordonate decât respondenții care nu au fost abuzați sexual (Burton, Duty și Leibowitz, 2011 apud. Cooper et al. 1996). O examinare a datelor descriptive a arătat că 57% dintre victimele colegiului au fost, de asemenea, victimizate în întâlniri înainte de a

British Embassy
Bucharest

intra la facultate, iar 46% se confruntă cu niveluri moderate sau severe de victimizare anterioară. Spre deosebire de acestea, 31% dintre non-victimele de la facultate fuseseră victimizate anterior, iar în cazul celor 15% care se confruntă cu niveluri moderate sau severe de victimizare anterioare, doar două din cele șase caracteristici de risc comportamental și atitudinal au fost asociate semnificativ cu victimizarea. Fiind singurul studiu longitudinal de până acum care evaluează impactul acestor variabile, aceste date argumentează împotriva noțiunilor existente conform cărora asertivitatea sau atitudinile de susținere a violului (adică, acceptarea violenței interpersonale, convingerile sexuale contradictorii și acceptarea mitului violului) cresc riscul de victimizare. Fără un accent specific pe drepturile sexuale și asertivitate, precum și pe comportamentele de întâlnire „sigure”, o femeie victimizată anterior nu poate dezvolta niciodată un sentiment de control sexual (Himelein, 1995). Adolescenții din grupurile de infractori sexuali și grupurile de sodomie au demonstrat mai multă psihopatologie decât în eșantionul de pacienți internați (Herkov, Gynther, Thomas și Myers, 1996).

Pentru a crește vulnerabilitatea femeilor la victimizarea sexuală, autorii au considerat consumul de substanțe, activitatea sexuală și asertivitatea sexuală ca predictorii ai victimizării sexuale din partea partenerilor intimi și a agresorilor non-intimi. Dintr-un eșantion reprezentativ al comunității de femei cu vârsta cuprinsă între 18-30 de ani, 17,9% au raportat victimizare sexuală pe parcursul a 2 ani, majoritatea de către un partener intim. Asertivitatea scăzută a refuzului sexual, consumul de droguri și victimizarea anterioară a partenerului intim au prezis victimizarea sexuală a partenerului intim. Consumul excesiv de alcool episodic și numărul de parteneri sexuali au prezis victimizarea din partea celor care nu sunt intimi (Testa, VanZile-Tamsen și Livingston, 2007). Numărul femeilor cu victimizare sexuală a fost asociat cu indicile privind consumul de alcool, în timp ce femeile cu victimizare sexuală cu forța au fost expuse unui risc mai mare de revictimizare și puțin mai multe simptome de PTSD. A avea un istoric al oricărui tip de victimizare sexuală a prezis uzura, dar nu au existat diferențe atunci când se compară victimizarea sexuală forțată cu victimizarea sexuală (Griffin, & Read, 2012).

Profilul grupului cu niveluri ridicate de violență în familie severă a fost asociat cu cea mai mare rată de victimizare a violenței partenerului intim și de expunere la comerțul sexual (Kennedy, AC, Bybee, Kulkarni și Archer, 2012). Măsurată printr-o variabilă cumulată a criminalității în familie, abuzatorii sexuali minori victimizați sexual au fost mai susceptibili de a fi martori la criminalitate (adică, vânzări de droguri, violență nonsexuală în casă și acte ilegale ale membrilor familiei), au experimentat (într-o variabilă cumulată) mai multă expunere la violență la domiciliu (adică loviri cu pumni, palme, loviri acasă și abuz fizic asupra copiilor acasă) și au experimentat

British Embassy
Bucharest

mai multă expunere la violență în comunitate (adică cineva a amenințat că va înjunghia, împușca sau ucide tânărul; tânărul a fost bătut; tânărul a văzut un străin sau o rudă, împușcat, bătut, înjunghiat sau ucis). Tinerii victimizați sexual și abuzați sexual au avut, de asemenea, mult mai multă expunere la pornografie înainte de vârsta de 10 ani (adică, adulții care fac sex cu alți adulți sau cu copii și adulți care întrețin relații sexuale forțate cu alți adulți sau cu copii, în imagini, filme sau pe internet). În timp ce unii tineri au răspuns „nu” la întrebarea despre abuzul sexual, ei au răspuns „rar” sau „uneori” la întrebările legate de abuzul sexual (de exemplu, „cred că am fost abuzat sexual”) (Burton, Duty și Leibowitz , 2011).

În general, impactul traumatic al violului cu incapacități a fost intermediar cu cel al constrângerii verbale și al violului forțat; au existat domenii (de exemplu, trauma percepută actuală și impactul emoțional) în care violul cu incapacitate și violul forțat au avut un impact similar și în alte domenii (de exemplu, atribuțiile de responsabilitate) în care violul cu incapacitate a fost similar cu constrângerea verbală (Brown, Testa și Messman-). Moore, 2009).

6. Profilul victimei

Worling (Burton, Duty și Leibowitz, 2011) a clasificat patru subtipuri de adolescenți abuzați sexuali pe baza caracteristicilor personalității: antisocial/impulsiv, neobișnuit/izolat, supracontrolat/rezervat și încrezător/agresiv. Oxnam și Vess (2008) au dezvoltat recent și o tipologie a adolescenților care abuzează sexual. Ei au identificat patru subtipuri: inadecvate (internalizatori cu o prezentare distimică), antisociale (neemoționale și agresive), conformante (nerăbdători să-i mulțumească pe alții) și pasiv-agresivi (sunt mai imaturi și sunt mai prosociali).

Abuzurile sexuale juvenile victimizate sexual au avut, de asemenea, scoruri mai mari la tendințe de introversiune, inhibare, îndurerare, supunere, indisciplinare, opoziție și comportamente limitative. Abuzatorii sexuali minori victimizați sexual erau mai tineri când au început să abuzeze sexual pe alții și, prin urmare, au avut un număr mai mare de ani în care au adoptat acest comportament. Abuzatorii sexuali minori victimizați sexual au raportat o excitare sexuală semnificativ mai mare la un număr de stimuli, inclusiv bărbați sub 12 ani, bărbați cu vârste cuprinse între 13 și 18 ani, masturbare în public, voyeurism, viol, frottage, bestialitate și exhibiționism. Era, de asemenea, mai probabil să se uite la pornografie înainte și după infracțiunile lor sexuale și să petreacă mai mult timp planificându-și infracțiunile sexuale. Abuzatorii sexuali minori victimizați

British Embassy
Bucharest

sexual au avut scoruri mai mari la consumul de alcool, delincvența generală, daune materiale, furt și agresiune criminală (Burton, Duty și Leibowitz, 2011).

În comparație cu abuzatorii sexuali de la egal la egal, abuzatorii sexuali de copii au fost mai supuși și mai conformați și au experimentat sentimente mai anxioase. Abuzatorii sexuali de la egal la egal au avut scoruri mai mari la scalele de personalitate indisciplinată și forță, la insensibilitatea socială și la predispoziția delincventă, la predispoziția la abuz de substanțe, tendințele impulsive și funcționarea antisocială decât abuzurile sexuale asupra copiilor, dar scorurile lor au fost similare cu cele ale non-sexului (Glowacz , & Born, 2013). Agresorii minori de copii au avut scoruri mai mari la nevroticism, au avut mai multe probleme sociale și au fost hărțuiți mai des la școală decât colegii lor care au agresat sexual victime de aceeași vârstă sau mai în vârstă. Agresorii de copii au raportat, de asemenea, o imagine de sine mai negativă. Când au fost trimiși pentru screening, aceștia erau mai tineri, dar au comis mai multe infracțiuni sexuale, mai des împotriva bărbaților decât femeilor (Hendriks și Bijleveld , 2004). Participanții din grupul de abuz sexual asupra copiilor nu au fost diferiți în ceea ce privește anxietatea raportată de atașament, evitarea atașamentului, sentimentele de putere sau stima de sine în comparație cu grupul de control și erau mai predispuși fie victimizați sexual în primul lor semestru de facultate (Reese-Weber și Smith, 2011).

Victimizarea sexuală în rândul elevilor a fost legată de consumul crescut de droguri, comportamente problematice legate de consumul de alcool, asumarea de riscuri sexuale, disfuncție sexuală și dorință sexuală diadică. Femeile expuse la forme mai severe de victimizare sexuală (de exemplu, viol) au fost cel mai predispuse să raporteze aceste comportamente de asumare a riscurilor și probleme de funcționare sexuală (Turchik & Hassija, 2014).

Câteva mărturii ale victimelor (Fisher, & Cullen, 2000):

„M-am dus să-l vizitez pe unul dintre prietenii mei și am stat cu toții împreună, apoi ne-am dus acasă la prietenul meu, jos la subsol. Prietenul pe care m-am dus să-l văd a urcat la etaj și m-a lăsat singur cu celălalt prieten. Mi-a spus că mă va lua și am încercat să ies, dar m-a împins și m-a violat. Știam că are o armă, așa că mi-a fost frică să fac ceva.”

„În timp ce mergeam acasă de la serviciu, cineva s-a apropiat de mine și a întrebat ora și apoi a trecut pe lângă mine la 15 până la 20 de picioare. Mai târziu m-a urmărit, am mers 3 străzi și apoi a trecut altcineva pe lângă mine și apoi încă câteva blocuri au fost în spatele meu cu o

British Embassy
Bucharest

armă în spate au cerut bani și nu am avut așa că m-au obligat să merg în spatele unei case și m-au atacat acolo. ”

„L-am invitat în... era un prieten de-al meu. A încercat să facă lucruri pe care eu nu voiam să le fac. L-am lovit și l-am dat afară din camera mea.”

„Îl conduceam acasă dintr-un bar și l-am rugat să aștepte în mașină pentru că trebuia să merg la baie. M-am întors în mașină și i-am spus mulțumesc și a încercat să mă forțeze, l-am împins și el a încercat din nou cu mai multă forță. I-am spus din nou să coboare, a încercat din nou cu mai multă forță, dar nu m-a rănit. L-am împins și i-am spus să coboare din mașină în acel moment.”

Conceptul de consimțământ informat nu este înrădăcinat în societatea românească, întrucât discuțiile despre libertatea sexuală abia încep să iasă din caracterul tabu pe care l-au avut în trecut.

Este indicat ca discuțiile despre consimțământ și despre importanța alegerilor personale să se facă de la vârste cât mai fragede, astfel încât copilul să își dezvolte stima de sine și să capete încredere în capacitatea de a lua decizii.

Fiecare persoană are posibilitatea de a decide asupra propriului corp, asupra bunurilor personale și a-și respecta dorințele. Acceptul sau refuzul unei interacțiuni reprezintă un drept fundamental al fiecărei persoane.

British Embassy
Bucharest

Referințe

Arias, I., Koss, M., P., & Spitz, E., R. (2017). Coerciție sexuală și stima de sine la vârsta adultă. *Journal of Adolescent Health*, 61(5), 586-592

Beech, A., & Ford, H. (2006). Relația dintre risc, abatere, rezultatul tratamentului și recondamnarea sexuală într-un eșantion de abuzați sexuali asupra copiilor care finalizează tratament rezidențial pentru infracțiunea lor. *Psychology, Crime & Law*, 12 (6), 685-701

Berkowitz, A., D. (2001). Ghid pentru consimțământ în relațiile intime. *Campus Safety & Student Development*, 3(4), 49-64. ISSN 1526-9493

Boroughs, D., S. (2004). Femeile care abuzează sexual de copii. *Revizuirea serviciilor pentru copii și tineret*, 26 (5), 481-487

Brown, A., L, Testa, M., & Messman-Moore, T., L. (2009). Consecințele psihologice ale victimizării sexuale care rezultă din forță, incapacitate sau constrângere verbală. *Violența împotriva femeilor*, 15 (8), 898-919

Burton, D., L., Duty, K., J., & Leibowitz, G., S. (2011). Diferențele dintre abuzatorii sexuali adolescenți bărbați victimizați sexual și nevictimizați sexual: antecedente de dezvoltare și comparații comportamentale. *Journal of Child Sexual Abuse*, 20 (1), 77-93

Burton, O., Rawstorne, P., Watchirs-Smith, L., Nathan, S., & Carter, A. (2023). Predarea consimțământului sexual tinerilor în mediile educaționale: o revizuire sistematică narativă. *Sex Education*, 23(1), 18-34

British Embassy
Bucharest

Campus Advocacy, Resources & Education (n.d.). What is consent?
<https://care.ucr.edu/education/what-is-consent>

Castro, A., Moreno, J., D., Maté, B., Ibáñez-Vidal, J., & Barrada, J., R. (2021). Profilarea abuzului sexual asupra copiilor într-un eșantion de studenți: un studiu privind caracteristicile victimelor, abuzatorilor și episoadelor de abuz. *Jurnalul internațional de cercetare de mediu și sănătate publică*, 18 (9), 4610

Centrul de criză pentru viol din Dublin. (n.d.). #100 consimțământ. Dacă nu ești 100%, atunci nu este consimțământ. Disponibil la <https://www.drcc.ie/assets/files/pdf/100consent-handout-p1.pdf>

Centrul internațional pentru copii dispăruți și exploatați (2019). Vorbește cu copiii tăi despre consimțământ. Sfaturi de conversație pentru părinți. Disponibil la <https://www.icmec.org/wp-content/uploads/2019/11/Teaching-Consent-Parent-discussion-guide-2018-FINAL.pdf>

Centrul național de resurse pentru violență sexuală. (2015). Ce este sexualitatea sănătoasă și consimțământul? Disponibil la https://www.nsvrc.org/sites/default/files/2015-01/saam_2015_what-is-healthy-sexuality-and-consent.pdf

Centrul de sprijin pentru viol și abuz sexual. (2013). Dați și obțineți consimțământul. O resursă pentru predarea consimțământului sexual la etapele cheie 3 și 4. Disponibil la <https://www.rasasc.org.uk/wp/wp-content/uploads/2013/11/Give-n-Get-Consent-A-resource-for-teaching-sexual-consent-to-key-etapele-3-și-4.pdf>

Cohan, C., L., & Kleinplatz, P., J. (2005). Universalitatea și diversitatea consimțământului sexual al femeilor. *Journal of Sex Research*, 42(4), 301–312

Coker, A., L., Smith, P., H., McKeown, R., E. & King, M., R. (2000). Consecințele pe termen lung asupra sănătății fizice și mintale ale violenței fizice și psihologice ale partenerului intim. *Jurnalul American de Medicină Preventivă*, 19(4), 230-238

Comitetele pentru servicii pentru copii și tineri Monaghan și Cavan. (n.d.). Un ghid de relații sănătoase pentru tineri. Disponibil la

British Embassy
Bucharest

https://www.cypsc.ie/_fileupload/Documents/Resources/Cavan%20Monaghan/Shine%20teen.pdf

deFur, K., & deFur, K. (2016). Consimțământ entuziast: ce este și cum o fac. Parteneri inegali: Învățătura despre putere, consimțământ și relații sănătoase, 141-147

Federația internațională pentru planificarea parentală. (n.d.). Predarea consimțământului și a limitelor sănătoase – un ghid pentru educatori. Disponibil la https://www.ifpa.ie/sites/default/files/documents/Reports/teaching_about_consent_healthy_boundaries_a_guide_for_educators.pdf

Fisher, B., S., & Cullen, F., T. (2000). Măsurarea victimizării sexuale a femeilor: evoluție, controverse actuale și cercetări viitoare. *Justiție penală*, 4, 317-390

Friedman, J. & Valenti, J. (2008). Da înseamnă da! Viziuni despre puterea sexuală feminină și o lume fără viol . Berkeley, CA: Seal Press

Foster, J. (2018). De la „nu înseamnă nu” la „da înseamnă da”: explorarea implicațiilor „consimțământului afirmativ”. *Gen și educație*, 30(8), 971–983

Gerberg, R., & Dunn, L. (2014). Comments to: White House take force to protect students from sexual assault. Defining consent to effectively address sexual violence. *Scholar Harvard Edu.* https://scholar.harvard.edu/files/rorygerberg/files/WH_task_force_comments_2014april.pdf

Ghid tehnic internațional privind educația sexuală: O abordare bazată pe dovezi (PDF). Paris: UNESCO. 2018. p. 56. ISBN 978-92-3-100259-5

Gilbert, J. (2018). Contestarea consimțământului în educația sexuală. *Sex Education*, 18(3), 268-279

Glowacz, F., & Born, M. (2013). Adolescenții care abuzează de copii, cei care abuzează de la egal la egal și cei care nu sunt infractori sexuali au profiluri de personalitate diferite? *Psihiatrie europeană pentru copii și adolescenți*, 22 (2), 117-125

British Embassy
Bucharest

Griffin, M., J., & Read, J., P. (2012). Efectele prospective ale metodei de constrângere în victimizarea sexuală în primul an de facultate. *Journal of interpersonal violence*, 27 (12), 2503-2524

Hall, D., S. (1998). Consimțământul pentru comportamentul sexual într-o populație de studenți. *Jurnalul electronic al sexualității umane*, 1

Hanson, R., K., & Slater, S. (1988). Victimizarea sexuală în istoria abuzatorilor sexuali: o revizuire. *Analele cercetării sexuale*, 1 (4), 485-499

Hardesty, M., Young, S., R., McKinnon, A., M., Merriwether, A., Mattson, R., E., & Massey, S., G. (2022). Indiscret: modul în care comportamentul sexual tipic al studenților de la colegiu deranjează cererea consimțământului afirmativ pentru o comunicare clară. *Sexuality Research and Social Policy*, 19, 1114-1129. <https://doi.org/10.1007/s13178-021-00611-9>

Hendriks, J., & Bijleveld, C., C. (2004). Delincvenți sexuali juvenili: contrastarea abuzatorilor de copii cu cei care abuzează de la egal la egal. *Comportamentul criminal și sănătatea mintală*, 14 (4), 238-250

Herkov, M., J., Gynther, M., D., Thomas, S., & Myers, W., C. (1996). Diferențele MMPI între adolescenții internați, violatori, sodomiști și abuzatorii sexuali. *Journal of Personality Assessment*, 66 (1), 81-90

Hickman, S., E. & Muehlenhard, C., L. (1999). „Prin apariția semi-mistică a unui prezervativ”: Cum femeile și bărbații tineri comunică consimțământul sexual în situații heterosexuale. *Journal of Sex Research*, 36 , 258–272. doi:10.1080/00224499909551996

Himelein, M., J. (1995). Factori de risc pentru victimizarea sexuală în întâlniri. Un studiu longitudinal asupra femeilor din facultate. *Psychology of Women Quarterly*, 19 (1), 31-48

Hirsch, J., S., Khan, S., R., Wamboldt, A., & Mellins, C., A. (2019). Dimensiunile sociale ale consimțământului sexual în rândul studenților de colegiu heterosexuali cisgender: Perspective din cercetarea etnografică. *Journal of Adolescent Health*, 64(1), 26-35. <https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2018.06.011>

British Embassy
Bucharest

Hope, M. (2018). *Educatie sexuala. Ghidul fetelor. Peste 100 de raspunsuri sincere la (aproape toate) intrebarile despre pubertate, adolescenta și relatii*. București: Editura All

Humphreys, T., & Herold, E. (2003). Ar trebui universitățile și colegiile să impună comportamentul sexual? Percepțiile studenților cu privire la politica de consimțământ a Colegiului Antioch. *Journal of Psychology & Human Sexuality*, 15(1), 35-51

Humphreys, T. (2007). Percepții despre consimțământul sexual: impactul istoriei relațiilor și al genului. *Journal of Sex Research*, 44(4), 307-315. doi: 10.1080/00224490701586706

Im, J., Dimond, J., Berton, M., Lee, U., Mustelier, K., Ackerman, M., S., & Gilbert, E. (2021, mai). Da: consimțământul afirmativ ca cadru teoretic pentru înțelegerea și imaginarea platformelor sociale. În *Proceedings of the 2021 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems*, 1-18

Johnson, S., & Tucker, J. (2019). Educație privind consimțământul sexual: o explorare a celor mai bune practici. *Journal of School Health*, 89(10), 630-636

Jones, L., M. & Finkelhor, D. (2011). Efectele diferențiate de vârstă ale îngrijirii online asupra copiilor. *Child Abuse & Neglect*, 35(11), 935-944

Jouriles, E., N., Nguyen, J., Krauss, A., Stokes, S., L., & McDonald, R. (2022). Prevalența victimizării sexuale în rândul studenților de sex feminin și bărbați: o notă metodologică cu date. *Journal of interpersonal violence*, 37 (11-12), NP8767-NP8792

Jozkowski, K., N., Manning, J., & Hunt, M. (2018). Consimțământul sexual în și în afara dormitorului: vederi disjunctive ale studenților heterosexuali. *Studii ale femeilor în comunicare*, 41(2), 117-139. <https://doi.org/10.1080/07491409.2018.1470121>

Jozkowski, K., N., Peterson, Z., D., Sanders, S., A., Dennis, B., & Reece, M. (2014). Diferențele de gen în conceptualizările studenților heterosexuali și indicatorii consimțământului sexual: Implicații pentru educația contemporană de prevenire a agresiunii sexuale. *Journal of Sex Research*, 51, 904–916. doi:10.1080/00224499.2013.792326

British Embassy
Bucharest

Jozkowski, K., N., Sanders, S., Peterson, Z., D., Dennis, B., & Reece, M. (2014). Consimțământul la activitate sexuală: dezvoltarea și evaluarea psihometrice a măsurilor duale de consimțământ. *Arhivele Comportamentului Sexual*, 43, 437–450. doi:10.1007/s10508-013-0225-7

Jozkowski, K., N. (2013). Influența consimțământului asupra percepției studenților cu privire la calitatea actului sexual la ultimul eveniment. *Jurnalul Internațional de Sănătate Sexuală*, 25, 260–272. doi:10.1080/19317611.2013.799626

Jozkowski, K., N. (2011). Măsurarea conceptualizărilor interne și externe ale consimțământului sexual: O explorare cu metode mixte a consimțământului sexual (Teză de doctorat). *Preluat din baza de date ProQuest disertații și teze* (UMI nr. 3466353)

Kennedy, A., C., Bybee, D., Kulkarni, S., J., & Archer, G. (2012). Victimizarea sexuală și violența în familie în rândul femeilor adolescente afro-americane din mediul urban: profilurile clusterelor de violență prezic victimizarea violenței partenerului și expunerea la comerțul sexual? *Violența împotriva femeilor*, 18 (11), 1319-1338

Koss, M., P., & Dinero, T., E. (1989). Analiza discriminantă a factorilor de risc pentru victimizarea sexuală în rândul unui eșantion național de femei de facultate. *Jurnal de consultanță și psihologie clinică*, 57 (2), 242

Lang, J. (2022). *Consimțământ. Noile reguli ale educației sexuale*. București: Editura All

Långström, N., Enebrink, P., Laurén, EM, Lindblom, J., Werkö, S., & Hanson, R., K. (2013). Prevenirea recidivei abuzatorilor sexuali asupra copiilor: revizuirea sistematică a intervențiilor medicale și psihologice. *Bmj*, 347

McGrath, R., J, Cumming, G., F., Burchard, B., L., Zeoli, S., & Ellerby, L. (2010). Practici actuale și tendințe emergente în managementul abuzatorilor sexuali. *The Safer Society 2009 North American Survey*

McKenna, J., L., Roemer, L., & Orsillo, S.M. (2021). Predictorii comunicării consimțământului sexual în rândul minorităților sexuale cigen și tineri adulți nonbinari în timpul

British Embassy
Bucharest

unei întâlniri sexuale penetrative cu un nou partener. *Sexualitate și cultură* 25, 1490–1508. <https://doi.org/10.1007/s12119-021-09831-y>

McMains, J. (2022). Promovarea unei culturi a consimțământului în comunitățile de dans social. *Journal of Dance Education*, 22(4), 256-264

Mitchell, K., J, Finkelhor, D., & Wolak, J. (2011). „Prădătorii” online și victimele lor: mituri, realități și implicații pentru prevenire și tratament. *American Psychologist*, 66(2), 111-128

Organization for Security and Co-operation in Europe. (2014). Violența în familie în Republica Moldova. Practică judiciară și acte normative naționale și europene. <https://www.osce.org/files/f/documents/7/0/121520.pdf>

Muehlenhard, C., L., Humphreys, T., P., Jozkowski, K., N., & Peterson, Z., D. (2016). Complexitățile consimțământului sexual în rândul studenților: o revizuire conceptuală și empirică. *Journal of Sex Research*, 53 , 457–487. doi:10.1080/00224499.2016.1146651

Pam, B. (2015). Un bărbat din Iowa a fost găsit nevinovat de abuzul sexual de soție cu Alzheimer. *The New York Times*. Preluat la 23 aprilie 2015

Perilloux, C., Duntley, J., D., & Buss, D., M. (2014). Atribuirea vinei în victimizarea sexuală. *Personalitate și diferențe individuale*, 63, 81-86

Piatra centrală. (n.d.). Relații sănătoase și consimțământ. Disponibil la https://centerstone.org/wp-content/uploads/Healthy_Relationships__Consent.pdf

Pinchevsky, G., M., Magnuson, A., B., Augustyn, M., B., & Rennison, C., M. (2020). Victimizarea sexuală și hărțuirea sexuală în rândul studenților: o analiză comparativă. *Journal of family violence*, 35 (6), 603-618

Pineau, L. (1989). Violul la întâlnire: o analiză feministă. *Drept și Filosofie*. 8 (217): 217–243. doi:10.1007/BF00160012

British Embassy
Bucharest

Planned Parenthood. (n.d.). Vorbind despre consimțământ și relații sănătoase la fiecare vârstă. Disponibil la https://www.plannedparenthood.org/uploads/filer_public/6e/a4/6ea4bb87-e61e-4b99-a35e-8cf2e2c82a51/20171004-lets-talk-relationships-at-any-age-d01.pdf

Quayle, E., & Jones, L., M. (2015). Procesul de îngrijire: o revizuire a literaturii. *Journal of Child Sexual Abuse*, 24(4), 367-388

Reese-Weber, M., & Smith, D., M. (2011). Rezultatele abuzului sexual asupra copiilor ca predictor ai victimizării sexuale ulterioare. *Journal of Interpersonal Violence*, 26 (9), 1884-1905

Relații sănătoase și consimțământ: mesaje cheie pentru tineri. (2019, 17 mai). În *Copii și familii*. ISBN: 9781787816503. Disponibil la <https://www.gov.scot/publications/key-messages-young-people-healthy-relationships-consent-resource-professionals-working-young-people/pages/4/>

Roffee, J., A. (2015). When Yes Actually Means Yes: Confusing Messages and Criminalizing Consent' in Rape Justice: Beyond the Criminal Law eds. Powell A., Henry N., & Flynn A., Palgrave, 2015. pp. 72–91. doi:10.1057/9781137476159_5

Schmidt, A., F., Gykiere, K., Vanhoeck, K., Mann, R., E., & Banse, R. (2014). Măsurile directe și indirecte ale preferințelor de maturitate sexuală diferențiază subtipurile de agresori sexuali a copiilor. *Abuz sexual*, 26 (2), 107-128

Schuster, I., & Krahé, B. (2019). Previcerea victimizării sexuale în rândul studenților din Chile și Turcia: o analiză interculturală. *Arhivele comportamentului sexual*, 48 (8), 2565-2580

Serviciul Procuraturii Coroanei. (n.d.). Ce este consimțământul? Disponibil la https://www.cps.gov.uk/sites/default/files/documents/publications/what_is_consent_v2.pdf

Seto, M., C., & Cooper, B. (2009). Infraționalitatea sexuală online: o revizuire a cercetării empirice. *Agresiunea și comportamentul violent*, 14(5), 390-402

British Embassy
Bucharest

Simkins, L., Ward, W., Bowman, S., & Rinck, C., M. (1989). Inventarul sexual multifazic: diagnostic și predicție a răspunsului la tratament la abuzatorii sexuali asupra copiilor. *Annals of Sex Research*, 2 (3), 205-226

Simons, D., A., Wurtele, S., K., & Durham, R., L. (2008). Experiențele de dezvoltare ale abuzatorilor și violatorilor sexuali asupra copiilor. *Abuz și neglijare asupra copiilor*, 32 (5), 549-560

Stiernströmer, E., Väfors, F., M., Mellgren, C., & Khoshnood, A. (2022). Caracteristicile demografice ale abuzatorilor sexuali de copii condamnați în sudul Suediei, între 2013 și 2018: un studiu pilot. *Cercetare în științe criminalistice*, 7 (3), 393-401

Stitt, B., G., & Lentz, S., A. (1996). Consimțământul și semnificația acestuia pentru victimizarea sexuală a femeilor. *American Journal of Criminal Justice*, 20 (2), 237-257

Sullivan, J., & Beech, A. (2004). Un studiu comparativ al datelor demografice referitoare la abuzatorii sexuali de copii intra și extrafamiliari și agresorii profesioniști. *Jurnalul de agresiune sexuală*, 10 (1), 39-50

Testa, M., VanZile-Tamsen, C., & Livingston, J., A. (2007). Predicția prospectivă a victimizării sexuale a femeilor de către făptuitori de sex masculin intimi și non intimi. *Jurnal de consultanță și psihologie clinică*, 75 (1), 52

Tiffany L., Wills, M., M., & Jozkowski, K., N. (2022). Efectele consumului de alcool tipic și excesiv asupra percepțiilor și comunicării consimțământului sexual. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 48(3), 273-284. DOI: 10.1080/0092623X.2021.1986445

Thomas, K., A., Sorenson, S., B., & Joshi, M. (2016). Consimțământul este bun, vesel, sexy: o campanie de bannere pentru a promova consimțământul studenților. *Journal of American College Health*, 64(8):639-650

Turchik, J., A., & Hassija, C., M. (2014). Victimizarea sexuală feminină în rândul studenților: severitatea agresiunii, comportamente cu risc pentru sănătate și funcționarea sexuală. *Journal of interpersonal violence*, 29 (13), 2439-2457

British Embassy
Bucharest

Valle, L., A., Williams, C., & Forrest, J. (2019). Cele mai bune practici pentru educația privind consimțământul sexual. *Journal of Adolescent Health*, 64(2), S48-S56

Ward, L., M. (2016). Educație privind consimțământul sexual: abordări inovatoare pentru un subiect complex și cu mai multe fațete. *Abuzul sexual: un jurnal de cercetare și tratament*, 28(4), 275-290

Widom, C., S, Czaja, S., J., & Dutton, M., A. (2008). Consecințele pe termen lung ale abuzului și neglijării copiilor asupra sănătății mintale a adulților: un studiu prospectiv. *Journal of Interpersonal Violence*, 23(2), 224-247

Willis M., Murray, K., N., & Jozkowski, K., N. (2021) Consimțământul sexual în relațiile angajate: un studiu diadic. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 47:7, 669-686, DOI: 10.1080/0092623X.2021.1937417

Willis, M., & Jozkowski, K., N. (2019). Efectul precedentului sexual asupra comunicării consimțământului sexual. *Arhivele Comportamentului Sexual*, 48, 1723–1734. doi:10.1007/s10508-018-1348-7

Williamson, L., Bayly, M., Poncelet, E., & Lawson, K. (2023). A qualitative exploration of undergraduate student perspectives of sexual consent within a sexual script framework. *The Canadian Journal of Human Sexuality*. <https://doi.org/10.3138/cjhs.2021-0069>

Zweig, J., M., Sayer, A., Crockett, L., J., & Vicary, J., R. (2002). Factorii de risc pentru adolescenți pentru victimizarea sexuală: O analiză longitudinală a femeilor din mediul rural. *Journal of Adolescent Research*, 17(6), 586-603.

